

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1879. Andra Kammaren. N:o 29.

Onsdagen den 26 Mars.

Kl. 11 f. m.

§ 1.

Justerades de i Kammarens sammanträden den 17 och 19 innevarande månad förda protokoll.

§ 2.

Herr *F. T. Borg* anmäldes vara af sjukdom hindrad att denna dag deltaga i Kammarens förhandlingar.

§ 3.

Föredrogs Andra Kammarens Tredje Tillfälliga Utskotts utlåtande N:o 4 (i samlingen N:o 13), i anledning af väckt motion om underdånig skrifvelse angående utfärdande af förändrade föreskrifter rörande lotsväsendet i riket.

Om ändrade föreskrifter angående lotsväsendet.

Utskottet hade, i hufvudsaklig öfverensstämmelse med hvad uti berörda, af Herr *C. J. Ödman* afgifna motion, N:o 122, föreslagits, hemställt:

“att Riksdagen ville i underdånig skrifvelse till Kongl. Maj:t anhålla, att den af Kongl. Lotsstyrelsen föreslagna lotsförordningen med deruti intagna bestämmelser om lotsfrihet måtte med det snaraste utfärdas eller, om tiden icke skulle medgifva en pröfning af hela förordningen, åtminstone den delen deraf, eller 1 §, som rörer lotsfrihet för fartyg såsom vederlag för den förhöjda lotstaxan, måtte genast eller så snart som möjligt blifva till efterlefnad anbefald.”

Efter uppläsning af denna hemställan yttrade

Chefen för Kongl. Sjöförsvarsdepartementet Herr Statsrådet Friherre von Otter: Det är icke min afsigt att yttra mig mot det föreliggande förslaget; ty detsamma skulle, derest det komme att af Riksdagen bifallas, innebära ett åtminstone indirekt gillande af den

Om ändrade
föreskrifter
angående lots-
väsendet.
(Forts.)

stora och viktiga frågan om lotspligtighetens upphörande, hvilken fråga under flera år tagit betydligt arbete i anspråk för att få en noggrann och tillförlitlig utredning. Dock anser jag mig böra erinra, att, om en sådan skrifvelse, som den föreslagna, blir till Kongl. Maj:t aflåten, den dock icke torde i någon nämnvärd grad kunna påskynda utfärdandet af de föreslagna nya lotsförfattningarne. Förslaget ligger för närvarande hos Högsta Domstolen, hvars utlåtande torde vara att inom den närmaste framtiden förvänta, och på de invändningar emot förslaget, som inom Högsta Domstolen blifva gjorda, kommer naturligtvis att i hög grad bero på den tid, då förslaget kan af Kongl. Maj:t till slutlig pröfning företagas. Derjemte ber jag att få fästa Kammarens uppmärksamhet derpå, att ett sådant alternativ, som finnes uti senare delen af Utskottets förslag, eller att åtminstone 1 § i Lotsstyrelsens förslag skulle genast upphöjas till lag, om icke lotsförfattningarne i sin helhet med det snaraste kunne pröfvas, detta alternativ, säger jag, väl näppeligen lärer kunna vara rätt allvarligt menadt. Ty att promulgera grundsatsen om allmän *lotsfrihet* under det att i öfrigt gällande författningar äro grundade på *lotspligtighet*, det torde väl icke vara rätt lämpligt.

Den egentliga anledningen, hvarför jag begärt ordet, är således icke för att motsätta mig sjelfva skrifvelseförslaget, utan mera för att bemöta åtskilliga uttalanden, som Utskottet i sin motivering framlagt för Kammaren. Sålunda säger Utskottet på sidan 2 i betänkanudet, att "då denna *lotsfrihet* just tyckes utgöra det vederlag, som lemnas skeppsfarten i ersättning för den föreslagna högre lotsafgiften, så har det syntes Utskottet icke vara rätt välbetänkt att, såsom nu skett, fastställa och till efterlefnad anbefalla den högre lotstaxan utan att på samma gång medgifva dess förutsättning och vilkor, nemligen *lotsfriheten*".

Till en början torde jag få upplysa, att, enligt statistiska uppgifter, som af lotsstyrelsen infordrats angående verkningarne af den nya lotstaxan, det visat sig, att förhöjningen i lotsafgiften för alla de fartyg, som under år 1878 togo lots, belöper sig i medeltal till 21 procent utöfver hvad de skulle hafva erlagt, om den gamla lotstaxan ännu varit gällande; eller just den förhöjning man med den nya taxan afsett att vinna. Visserligen är det sant, att denna förhöjning faller något olika inom de särskilda lotsfördelningarne, men medeltalet för hela riket utgör, som sagdt, endast 21 procent. Och dermed anser jag mig äfven hafva vederlagt motionärens uppgift, att den förhöjning i lotsafgiften, som den nya lotstaxan medfört, belöper sig öfver hufvud till icke mindre än 50 procent.

Hvad derefter beträffar Utskottets yttrande om ett vederlag, som skulle lemnas skeppsfarten i ersättning för den högre lotsafgiften, så får jag förklara — hvilket ock antydes i den nädiga kungörelsen i ämnet — att *lotsfriheten* alldeles icke varit ämnad att utgöra något vederlag åt *sjöfarten* för den förhöjda lotsafgiften, utan att bereda *lotsarne* ett vederlag för den minskade lotspenningeinkomst, som försorskats genom lindringar i lotspligtigheten, hvilka under de senare åren tid efter annan medgifvits och kommit skeppsfarten till godo.

Den förut gällande lotstaxan var utfärdad år 1858. Sedan dess har år 1861 den inrikes sjöfarten befriats från skyldigheten att taga lots, mot erläggande af infartsafgift motsvarande en fjerdedel af lotsafgiften för första lotsleden som passerades.

År 1862 befriades utrikes fartyg under vissa omständigheter från skyldighet att betala full lotsafgift. De behöfde nemligen derefter inomskärs endast betala half afgift. 1868 borttogs äfven infartsafgiften för inrikes sjöfarten, hvarefter densamma blef under alla förhållanden befriad från skyldighet att taga lots. Från samma skyldighet erhöles år 1875 alla fartyg under 20 tons drägtighet befrielse. Och likaså år 1877 alla fartyg, hvilka under ett och samma år erlagt fyr- och båkafgift för fem gånger inkommande och fem gånger utgående. De lindringar, som härigenom uppstått, hafva naturligtvis förorsakat minskad inkomst för lotsarne, hvilken endast och allenast kunnat upphjelpas derigenom, att sjöfarten under tiden betydligt ökats. Men i allt fall var lotsarnes ställning år 1875, då sjöfarten var mindre liflig, ganska bekymmersam, och åtskilliga petitioner inkommo till lotsstyrelsen med begäran att få någon förbättring i deras vilkor. De nya taxorna, enligt hvilka, såsom jag redan nämnt, förhöjningen icke kan anses uppgå till mer än 21 procent i medeltal för hela riket, böra sålunda anses tillkomma endast och allenast för att bereda vederlag åt lotsarne för minskad lotspenningeinkomst. Hvad särskildt beträffar den mindre kustfarten, eller fartyg mellan 20—40 tons drägtighet, som motionären och Utskottet i synnerhet ansett hafva träffats hårdt af de förhöjda taxorna — så hårdt till och med att Utskottet säger, "att den under nuvarande förhållanden näppeligen kan vidare ega bestånd eller uthärda någon täflan med sin farligaste konkurrent, ångbåtsfarten" — ber jag få upplysa, att enligt statistiska uppgifter angående den sjöfart, som på rikets vestkust bedrifves med fartyg af 20—40 tons drägtighet, belöpte sig den ifrågavarande ökningen under förlidet år i medeltal för hvarje af de 293 fartyg, som der gingo fram kommande från eller gående till utrikes ort, till endast 1 krona och 16 öre. På ett ställe utgjorde den 4 kronor 90 öre, men der passerade endast ett enda dylikt fartyg; vidare finnes en plats med 5 fartyg, för hvilka ökningen utgjorde 3 kronor 5 öre, och 2 platser med 111 fartyg, för hvilka de nya taxorna bestämma lägre afgift än de gamla. Öfriga fartyg fingo vidkännas afgifter högst 3 kronor högre, men, som sagdt, medeltalet af ökningen för alla de 293 fartyg, som i utrikes fart trafikerade rikets vestkust år 1878, var endast 1 krona 16 öre. Om vi nu erinra oss, att från och med den 1 April 1877 en nedsättning i lastpenningar från 22 öre till 14 öre per ton egt rum för alla segelfartyg, så blir enligt 1877 års kungörelse nedsättningen i lastpenningarne för dessa fartyg 2 kronor 40 öre för hvarje gång de komma in och gå ut med last. Jag anser således, att genom nedsättning af lastpenningarna hafva de ifrågavarande fartygen redan fått ett vederlag, hvilket fullt motsvarar den ökning, som de nya taxorna innebära.

För att göra de svårigheter mera i ögonen fallande, mot hvilka dessa fartyg skulle hafva att kämpa till följd af de nya taxorna, har

Om ändrade föreskrifter angående lotsväsendet.
(Forts.)

Om ändrade
föreskrifter
angående lots-
väsendet.
(Forts.)

Utskottet anført ett exempel, som skulle ådagalägga, att ett fartyg, som går mellan Norge och Göteborg, enligt den nya taxan skulle betala i lotspengar 154 kronor 90 öre, under det att detsamma enligt gamla taxan endast skulle betala 94 kronor 80 öre. Först och främst vill jag i förbigående anmärka, att, hvad den gamla taxan beträffar, uppgifterna här icke äro korrekta, ty den bör sluta med 106 Kr. 30 öre. Men detta är nu en sak för sig. Om Utskottet med ett exempel velat bevisa den sats, som det anført, tror jag, att det hade varit större skäl att visa, det fartygen verkligen drabbats af någon högre lotsafgift. Men att så icke i nämnvärd mån varit förhållandet har jag redan upplyst.

Härvid ber jag att få tillägga, att enligt de inkomna uppgifterna under år 1878 icke något enda af dessa 293 fartyg har gått hela inomskärsleden från Norge till Göteborg; endast fyra hafva genomgått två, och intet enda flera än två lotsleder. Men under 1877, medan de gamla taxorna ännu gälde, var förhållandet nästan enahanda, hvilket bäst torde bevisa, att de ökade taxorna icke förorsakat någon minskning i inomskärs-seglingen på Bohuslänska kusten. Under år 1877 inträffade nemligen icke heller att något lotspligtigt fartyg gick fram förbi alla lotsstationerna inomskärs mellan norska gränsen och Göteborg. Samma år passerade endast 20 lotspligtiga fartyg af alla certer inomskärsled och dessa erlade tillhopa endast 180 kronor 30 öre i lotspenningar, eller obetydligt mer än Utskottet velat göra troligt att ett enda fartyg på vestkusten skulle för näringens bedrivande på ändamålsenligt sätt behöfva erlægga.

Vidare yttrar Utskottet, att den lindring, som den gamla lotsförordningen medgaf genom tillåtelsen att erlægga half lotsafgift, blifvit genom den nya författningen borttagen. Detta är fullt riktigt. Men denna halfva lotsafgift utgjorde, för mindre fartyg, en sådan obetydlighet, att man kan med skäl säga, att den understundom knappast räckte till betäckande af kostnaderna för lotsens hemresa.

Slutligen ber jag att få upptaga till bemötande några ord, som motionären i sin motion anført. Motionären yttrar der, bland annat, att, ehuru mot detta förslag till ny lotsförfattning "befogade anmärkningar kunde göras, så vill jag dock icke uppehålla mig dervid, helst förslaget i dess helhet ej ännu undergått slutlig pröfning eller tagit form af lag." Det nya förslaget till lotsförfattning har genomgått granskning af Kommerskollegium och Generaltullstyrelsen. Kommerskollegium har infortrat från de förnämligaste Handels- och sjöfartsnämnder i riket de anmärkningar, som dessa kunde finna sig befogade att i fråga om förslaget afgifva. Mot förslaget afgåfvos visserligen åtskilliga anmärkningar; men, såvidt jag kunnat bedöma, har lotsstyrelsen på ett tillfredsställande sätt bemött alla dessa anmärkningar. Om nu den ärade motionären skulle hafva några befogade anmärkningar att göra mot dessa författningar, skulle jag vilja till honom ställa en vänlig uppmaning att, på det anmärkningarne må komma under pröfning innan förslaget blifver lag, antingen till lotsstyrelsen eller till sjöförsvars-departementet, skriftligen affattade, aflemna desamma; då jag är öfvertygad om, att, vare sig de inlem-

nas å ena eller andra stället, all den uppmärksamhet, som de kunna förtjena, skall blifva dem egnad.

Om ändrade föreskrifter angående lotsväsendet.
(Forts.)

Öfverläggningen i det förevarande ämnet afbröts nu af anledning, som i nästföljande paragraf omförmäles.

§ 4.

Herr Statsrådet m. m. N. H. Vult von Steijern aflemnade en Kongl. Maj:ts proposition till Riksdagen, med förslag till lag om inteckning i jernväg och i sammanhang dermed erforderliga författningar.

Herr Talmannen mottog denna nådiga proposition med förklarande att Kammaren skulle egna densamma grundlagsenlig behandling.

§ 5.

Fortsattes öfverläggningen rörande det i § 3 häröfvan omnämnda ärende; och lemnades dervid ordet till

Om ändrade föreskrifter angående lotsväsendet.
(Forts.)

Herr Berg som antörde: Det föredragna betänkandet innehåller, såsom vi finna, två alternativa förslag, och deribland i främsta rummet att i skrifvelse till Kongl. Maj:t anhålla, att den af Kongl. lotsstyrelsen föreslagna lotsförordningen med deruti intagna bestämmelser om lotsfrihet måtte med det snaraste utfärdas. Jag betvivlar icke, att denna Utskottets hemställan grundar sig på en efter granskning af lotsstyrelsens förslag vunnin insigt om detsammas lämplighet. Men jag beklagar, att Utskottet i sitt betänkande angående innehållet af samma förslag icke gifvit oss någon annan upplysning, än att dess första paragraf skulle innehålla en föreskrift, hvilken enligt Utskottets antagande, innefattar rättighet för fartygsbefälhafvare att såsom lots inom svenska farvatten begagna egen å fartyget inmönstrad sjöman. Om förslagets öfriga bestämmelser — jag förmodar nemligen, att det innehåller något mer än nyssnämnda paragraf — lemnar Utskottet oss deremot i okunnighet. Bland de tryckta handlingar, som till Riksdagens ledamöter utlemnats och af hvilka jag fått del, har jag förgäfvets eftersökt detta förslag; och jag har icke heller haft tillfälle att på annat håll skaffa mig tillgång dertill.

Att under sådana förhållanden begära, att Kongl. Maj:t utan vidare må såsom lag antaga nämnda förslag, synes mig, från min ståndpunkt, i någon mån liktydigt med att, som man säger, köpa grisen i säcken. Det må vara möjligt, att Kammarens öfriga ledamöter befinna sig i en lyckligare ställning, att de veta, hvad det förslag som Utskottet ifrågasatt att upphöjas till lag, i öfrigt innehåller; men om jag icke kan biträda Utskottets hemställan, torde min antydd okunnighet om det förordade förslagets innehåll få gälla såsom en giltig ursäkt; och då dertill kommer, att, på sätt herr Statsrådet och Chefen för Sjöförsvars-departementet upplyst, förslaget för närvarande utgör föremål för Högsta Domstolens granskning, så torde det i allt fall vara något för tidigt att redan nu uttala något godkännande

Om ändrade
föreskrifter
angående lots-
väsendet.
(Forts.)

af förslaget i dess helhet och detta så mycket hellre, som motionären sjelf i sin af Utskottet nu tillstyrkta motion förklarar, att anledningar till bifogade anmärkningar mot förslaget förekomma. För min del kan jag således icke gifva min röst till bifall å Utskottets hemställan i denna del. Hvad vidare angår det föreslagna andra alternativet, eller att "om tiden icke skulle medgifva en pröfning af hela förordningen, åtminstone den del deraf, eller 1 §, som rörer lotsfrihet för fartyg såsom vederlag för den förhöjda lotstaxan, måtte genast eller så snart som möjligt blifva till efterlefnad anbefald", så måste jag bekänna, att jag äfven saknar tillräcklig sakkänedom för att kunna bedöma, huruvida utan våda för sjöfarten och för lotsväsendets upprätthållande en allmän eftergift af skyldigheten att taga lots må för fartyg i allmänhet eller särskildt för fartyg emellan 20 och 40 tons drägtighet, kunna medgifvas. Jag må bekänna, att de sifferuppgifter, som Utskottet i den vid betänkandet fogade tablå framlagt, synas utmärka att de mindre fartygen om 20 à 40 tons drägtighet skulle med tillämpning af nya taxan komma att för resor inomskärs drabbas af synnerligen höga lotsafgifter. Emellertid har jag af Herr Statsrådet och Chefen för Sjöförsvars-departementet nu hört, att befogenheten eller rättigheten af dessa siffror skulle kunna i någon mån ifrågasättas, och i allt fall framgår icke klart af Utskottets betänkande, huru förhållandet ställer sig i fråga om de *större* fartygen och särskildt ångfartygen, beträffande hvilka Utskottet säger att "ifrågavarande förhöjning af lotstaxan icke haft ett så menligt inflytande — — — i vårt land."

Att under sådana förhållanden begära, att första paragrafen af ifrågavarande förslag ensam skulle göras till lag synes mig, på grund af hvad jag redan antydt, hafva svårigheter med sig. Det torde dessutom icke låta sig göra, såsom ock Herr Sjöministern anmärkte, att till efterlefnad anbefalla en enda paragraf af en ifrågasatt lag, utan att tillse, om eller i hvad mån den passar ihop med de äldre föreskrifter, som i ofrigt skulle komma att blifva gällande.

För min del har jag den tro, att de, som önska en nedsättning eller lindring i lotsafgifterna, för närvarande böra inskränka sin begäran dertill, utan att i sammanhang dermed ifrågasätta att den af Kongl. lotsstyrelsen föreslagna lotsförordningen antingen i sin helhet eller till någon viss paragraf måtte blifva till efterlefnad anbefald.

Något yrkande i sådant syfte vågar jag dock ej framställa, då jag har för liten kännedom i ämnet, utan inskränker mig till att förklara, det jag icke kan bifalla Utskottets förslag, sådant detsamma nu föreligger.

Herr Peyron: Det är egentligen vid den motivering Utskottet använt för sitt nu föreliggande förslag, som jag fäst min uppmärksamhet. Herr Sjöministern har visserligen redan berört flere af de frågor, angående hvilka jag ämnat yttra mig; men jag ber dock att få göra några ytterligare små erinringar.

Efter att hafva framhållit, att af lotsstyrelsens förslag till förordning angående lots- och fyrinrättningen i riket tycktes framgå, att det vore fartygsbefälhafvare medgifvet att till lotsning i svenskt far-

vatten begagna egen, å fartygen behörigen inmönstrad sjöman, som dertill kunde anses duglig, yttrar Utskottet, "att denna lotsfrihet just tyckes utgöra det vederlag, som lemnas skeppsfarten i ersättning för den föreslagna högre lotsafgiften". I denna åsigt kan jag icke instämma. Jag har nemligen aldrig hört talas om, att skeppsfarten erhållit något vederlag för de tyngre bördor, som lagts på densamma, utan jag tror snarare, såsom det ock står i förslaget, att lotsafgiftens förhöjning tillkommit i ändamål att "bereda en väl behöflig förbättring i lotspersonalens i allmänhet betryckta ställning". Och jag vill tillägga: för att bereda en större förbättring uti lotsstyrelsens och lotspersonalens aföning genom statens höjande från 40,000 kronor till 90,000 kronor. — Om jag misstager mig på dessa siffror så skyller jag på den omständigheten att, trots påminnelser från representationen, lotsstyrelsens normalstat ännu icke blifvit till Kamrarnes pröfning förelagd. — Är nu Utskottets åsigt, att den ofvan berörda lotsfriheten skulle utgöra vederlag för den föreslagna högre lotsafgiften, riktig, så får jag säga, att det är både angenämt och bekvämt för Per att taga vederlag för bördor, som påläggas Pål. Fartyg mellan 20—40 tons drägtighet hafva förut varit befriade från skyldigheten att erlægga fyr- och båkmedel, hvarförutom de fått sig medgifven den lindring, att blott erlægga half lotsafgift. Nu vilja de äfven göra sig qvitt den andra hälften af lotsafgiften då samtidigt förhöjda fyr- och båkafgifter samt förhöjda lotsavgifter läggas på den öfriga sjöfarten. Detta är, såsom nyss sagdt, bekvämt, men om det äfven är *rättvist*, det lemnar man derhän.

Utskottet säger vidare, att "förhöjningen af lotstaxan icke haft ett så menligt inflytande på den större skeppsfarten i vårt land, emedan de segelfartyg, som gå på längre farvatten, mera sällan behöfva anlita lots". Jag fruktar att detta kan blifva en ganska bedröflig sanning, ty jag tror att de segelfartyg, som kunna undvara våra kuster, icke vidare skola besvara dem, om de allt för hårdt drabbas af lotsafgiften. Men hvarmed skall man då betala de dagligen ökade omkostnaderna för lotsväsendets uppehållande? Jo, med de inkomster man tager af den s. k. stora ångbåtsflottan, hvilken, enligt Utskottets förmenande, är på ett utmärkt sätt omhuldad. Utskottet yttrar nemligen härom såsom fortsättning på det ofvan citerade, att "genom Kongl. kungörelsen den 28 januari 1878 ångbåtarna i viss mån äro befriade från skyldighet att vidare begagna lots det kalenderår, under hvilket de i fyr- och båkafgift erlagt ett belopp motsvarande hvad de såsom lastade skolat utgifva för fem gånger inkommande och fem gånger utgående". Jag beklagar uppriktigt att icke inom Utskottet funnits någon person med kännedom om huru härmed i verkligheten sig förhåller, ty då skulle Utskottet säkerligen fått veta och då äfven kunnat upplysa Kammaren om att denna författning är en fullkomlig chimère. Det finnes nemligen nästan icke något fartyg som kunnat få den ofvan åberopade bestämmelsen tillämpad till sin fördel. Ja, sjelfva det bolag, uti hvilket chefen för lotsstyrelsen sitter såsom styrelseledamot, har misslyckats härutinnan. Och såsom exempel härpå må jag anföra att detta bolag tillhöriga ångfartyget Gauthiod, hvars befälhafvare

*Om ändrade
föreskrifter
angående lots-
väsendet.
(Forts.)*

Om ändrade
föreskrifter
angående lots-
väsendet.
(Forts.)

utan tvifvel sjelf med lätthet kunnat lotsa fartyget på dess resor mellan Stockholm—Lybeck, måst, sedan det i fyr- och båkafgift erlagt det för befrielse från användande af lots stadgade belopp, under hvar och en af sina 14 resor under sistlidne sommar betala lotsafgift både vid in- och utgåendet. Det är dessutom en orsak, och det är den viktigaste, som gör att 1878 års kungörelse icke kan tillämpas hvad de större ångfartygen beträffar, och den är, att omkring $\frac{9}{10}$ af den svenska sjögående ångbåtsflottan är försäkrad i "Sveriges ångfartygs assurancesförening" och i dess reglemente står: "Lots skall i lotsfarvatten begagnas och är befälhafvare ansvarig för all den skada som uppstår genom uraktlåtenhet häraf". Likartade bestämmelser finnas äfven i nästan alla, om icke alla, så väl inländska som utländska försäkringsbolags reglementen.

Jag har velat göra dessa små anmärkningar. För öfrigt vill jag säga att jag ingalunda missunnar den mindre kustfarten någon af de fördelar den kan skaffa sig. Jag skulle tvärtom gerna se att åtminstone *någon* del af sjöfarten kunde bestå och blomstra, under det den öfriga delen framsläpar ett olyckligt, tynande lif.

Jag skulle gerna velat instämma med Utskottet uti de fyra första raderna af dess kläm, men, efter de upplysningar som af två föregående talare lemnats, anser jag mig icke kunna göra det. Och då jag anser att man genom att biträda senare delen af Utskottets förslag, eller att göra § 1 af ett reglemente, som omfattar flere paragrafer, hvaraf alla de öfriga nästan äro för Kammaren obekanta, till lag, skulle begå samma felsteg som det af motionären nu i hans motiou öfverklagade, yrkar jag afslag å det föredragna betänkandet.

Herr Lyth: Här hafva så många anmärkningar blifvit framställda mot Utskottets föreliggande betänkande, att det torde blifva svårt att hinna så som jag önskade besvara dem alla. Jag vill dock försöka att bemöta några af dem.

Först och främst får jag hembära Herr Statsrådet och Chefen för Sjöförvarsdepartementet min tacksamhet för hans förklaring, att den nya förordningen angående lotsväsendet snart är att förvänta. Detta är i sanning ett godt löfte, hvilket, om det rätt snart infrias, skall göra det ifrågasatta skrifvelseförslaget obehöfligt.

Herr sjöministern behagade, beträffande den mindre kustfarten, som vanligtvis bedrifves med fartyg om 20 à 40 tons drägtighet och hvilken, enligt Utskottets förmenande hufvudsakligen varit den, som genom kungörelsen af den 21 December 1877 träffats af ett svårt slag, anmärka, att densamma i verkligheten icke lidit synnerlig skada eller men på grund af de förhöjda afgifterna, då dessa i sjelfva verket icke vore större nu än förut, och man i öfrigt endast hade med en eller annan krona höjt lotsafgiften för segling *inrikes orter emellan*. Men jag vill deremot erinra, att just denna förhöjning verkat hämmande på segelfarten inomskärs, ity att man, för att slippa dessa afgifter under förra året så mycket som möjligt är hållit öppna sjön, hvilket åter medfört för dessa farkoster icke obetydlig fara, enär densamma i allmänhet icke äro utrustade för en längre segling i öppna

sjön, utan vanligen äro af sämre beskaffenhet. Det af Herr sjöministern angifna förhållandet beror således helt enkelt derpå, att dessa mindre fartyg, för att slippa betala de allt för dryga lotsafgifterna under segling inomskärs, måste så länge som möjligt hålla öppna sjön, för att derigenom förkorta seglingen inomskärs. Ett faktum, som likväl icke kan förnekas, är, att lotsafgifterna förhöjts med 50 procent på dessa ställen, som af Utskottet angifvits. Utskottets uppgifter i detta hänseende äro nemligen enligt upplysningar, som från lotsstyrelsen erhållits, fullt exakta. Deremot kunde Utskottet naturligtvis icke hafva tillfälle att taga reda på, huru förhållandena i öfriga delar af landet ställa sig i detta afseende. Under nämnda förhållanden tror jag emellertid att Utskottets uppgift, att den mindre kustfarten genom kungörelsen den 21 december 1877 drabbats af ett svårt slag, icke betydligt så litet.

Man har här ifrågasatt rättigheten af Utskottets yttrande, att lotsfriheten skulle utgöra ett vederlag för de högre lotsafgifterna. Utskottet har emellertid tagit sig friheten att begagna detta uttryck, derföre att detsamma förekommer uti förenämnda förslag till ny förordning angående lots- och fyrinrättningarne i riket, der det just uttalas, att sådan lotsfrihet skulle i sammanhang med den förhöjda lotstaxan beviljas. Nu har man visserligen sagt, att det skulle vara orätt af Utskottet att föreslå, att man skulle antaga 1 § af detta förslag, men icke det öfriga. Men sådant har egentligen redan skett, derigenom att regeringen utfärdat föreskrifter om förhöjda lotsafgifter. Det kan nemligen icke förnekas, att denna förhöjning sammanhänger med lotsfriheten. För min del kan jag således icke finna det vara så orätt af Utskottet att föreslå antagandet af 1 § i detta förslag, för så vidt man nemligen får antaga, hvilket jag för min del gör, att den mindre segelflottan, som drabbats af ett svårt slag genom kungörelsen den 21 December 1877, endast på detta sätt kan vinna behöflig lättnad.

Här har vidare mot Utskottet anmärkts, att Utskottet föreslagit antagande af ett lagförslag, utan att om detsammans innehåll meddela Kammaren kännedom. Ja, detta är visserligen sant, men Kongl. Maj:t eger ju rätt att utfärda författning i detta ämne utan Kamrarnes hörande, och Utskottet har för öfrigt på grund af motionens innehåll icke haft att undersöka det ifrågavarande förslaget i vidare måtto, än såvidt det innehåller bestämmelser om lotsfrihetens och de förhöjda lotstaxornas förhållande till hvarandra. Blott derom har också Utskottet i föreliggande betänkande uttalat sig, och jag kan således icke finna betänkandet i denna del så klandervärdt som ett par talare sökt framställa det.

Vidare är här anmärkt, af en talare på stockholmsbanken, att Utskottet skulle sagt, att ångbåtsflottan är företrädesvis omhuldad. Detta har Utskottet icke sagt, utan endast, att den större skepps- och ångbåtsfarten i vårt land har en frihet, som de mindre fartyg, hvarom här egentligen är fråga, deremot sakna; men huruvida ångbåtsflottan kunnat begagna sig af denna frihet eller icke, det är något som Utskottet icke har sig bekant eller kunde anses böra känna. Att för-

*Om ändrade
föreskrifter
angående lots-
väsendet.
(Forts.)*

Om ändrade
föreskrifter
angående lots-
väsendet.
(Forts.)

fattningen medger den ifrågavarande friheten är säkert; men huru författningen tillämpas, derom har Utskottet icke yttrat sig. Med ett ord, jag finner det ännu icke bevisadt, att genom de förhöjda lotsafgifterna sjöfarten och i synnerhet de små fartygen ej drabbats af en svår tunga. I öfverensstämmelse med den siste talaren tror jag, att sjöfarten i vårt land är i närvarande stund hårdt betungad, och äfven de större fartygen skulle jag för min del gerna i detta fall unna någon lättnad. Men, som sagdt, Utskottet hade endast att hålla sig till motionen, som åter afsåg endast de mindre fartygen, mellan 20—40 lästers drägtighet, hvilka genom denna kungörelse af den 21 December 1877 fått sig en ganska svår tunga pålagd. Jag vågar således för min del fasthålla vid Utskottets förslag, dertill jag anhåller, att Kammaren måtte lemna sitt bifall.

Herr Gasslander: Det var ett yttrande af den siste ärade talaren, som gaf mig anledning att begära ordet. Han förklarade nemligen, att under år 1878 icke så många fartyg som förut begagnat de uti den Utskottets betänkande vidfogade tablån omförmälda lotsleder, och att anledningen härtill vore att söka i de förhöjda lotsafgifterna. Herr Statsrådet och Chefen för Sjöförsvarsdepartementet har redan upplyst om, huru härmed sig förhåller, men jag skall dock bedja att få anföra några siffror, som ytterligare visa verkliga förhållandet.

Under år 1877, då sjöfarten var jemförelsevis ganska lifig och de gamla taxorna ännu tillämpades, var lotsningarnes antal och lotspenningeinkomsten för inkomna fartyg af alla certer genom i tablån upptagna lotsleder följande:

	Antal.	Lotspenningar.
från svensk-norska gränsen till Strömstad	4.	44,17.
„ Strömstad till Hafstensund	0.	0,00.
„ Hafstensund till Dyngö	1.	13,62.
„ Dyngö till Smögen	3.	35,86.
„ Smögen till Lysekil	6.	42,50.
„ Lysekil till Gullholmen	5.	40,55.
„ Gullholmen till Kyskesund	0.	0,00.
„ Kyskesund till Klädesholmen	1.	3,60.

Det vill säga, att allenast 20 fartyg under år 1877 begagnade dessa lotsleder, att intet enda af dessa fartyg begagnat alla och uppenbarligen ett fåtal högst två eller tre af lotslederna, och att hela afgiften utgjorde 180 kronor 30 öre. Detta gälde fartyg af *alla* certer och således äfven de här ifrågavarande. Att antalet fartyg, som begagnade endera af lotslederna mellan Klädesholmen och Göteborg, var större, är gifvet, men antalet af dem, som voro mellan 20 och 40 tons, var jemförelsevis ringa. Som sagdt, under år 1878 hafva endast fyra fartyg emellan 20 och 40 tons begagnat två lotsleder af de i tablån uppräknade, men af alla de öfriga fartygen mellan 20 och 40 tons, som sammanlagdt med nämnda 4 utgjorde 293 stycken, har intet begagnat mera än en af dessa lotsleder.

Jag skall bedja att få instämma i de skäl, som af Herr Berg blifvit

anförda, och på grund af dem yrka afslag å Utskottets betänkande och motionärens framställning.

*Om ändrade
föreskrifter
angående lots-
väsendet.
(Forts.)*

Herr Jöns Rundbäck: Herr Statsrådet och Chefen för Sjöförvarsdepartementet har bland annat yttrat, att lotsfriheten icke får anses såsom ett vederlag för högre lotspenningar, utan att dessa tillkommit endast för att bereda lotsarne en ersättning för hvad de förlorat genom den lindring i lotspligtigheten, som under de senare åren medgifvits på samma gång som högre inkomster varit jemväl för denna samhällsklass behöfliga. Jag vågar bestrida, att så är förhållandet, och jag tager mig friheten att gifva Utskottet fullkomligt rätt i dess uppfattning af frågan. Ty sedan Kongl. Maj:t genom nådigt bref af den 5 Juni 1874 anbefalt dess lotsstyrelse att utarbета och inkomma med förslag till förnyade föreskrifter angående lotsväsendet i riket, så har ett sådant förslag blifvit utarbetadt och till Kongl. Maj:t inlemnadt under loppet af år 1877. I nämnda förslags första paragraf heter det, att det lotstvång, som nu åligger fartyg i svenska farvatten, skulle upphöra, så att det skulle komma att stå en hvar fritt — som sjelf kände farvattnet — att begagna lots eller icke, samt att den minskning i lotspenningarna, som till följd af denna lotsfrihet skulle uppstå — beräknadt att ett större antal fartyg komme att begagna sig af denna frihet — skulle fyllas genom förhöjda taxor för de fartyg, som behöfde begagna lots. På dessa grundvalar var det, som lotstaxorna skulle utarbetas. Således antager jag, att det var meningen, att vid en förhöjning i lotstaxorna skulle de sjöfarande få frihet att begagna sig af lots eller ej, hvilket de sjelfve ville, något som särskildt för den inre sjöfarten, hvilken befinner sig i en betryckt ställning, var nödvändigt. Nu har en talare, Herr Berg, i sammanhang härmed sagt, att, då ofvannämnda lotsstyrelsens förslag icke vore i sin helhet kändt, borde Kammaren icke biträda det slut, hvartill Utskottet kommit. Jag skall då bedja att få nämna, att ingenting af detta förslag, mer än de två punkter, jag nyss uppläste, innehåller bestämmelser om lotspenningar eller skatt. Hela den öfriga delen af lotstaxan innehåller bestämmelser om fyr- och båkatgifter; huru lotsen skall behandlas, och hvad han har att göra, med ett ord administrativa bestämmelser, angående hvilka Kongl. Maj:t eger ensam besluta, och deruti bör icke Riksdagen lägga sig. Visserligen är det samt, att då äfven skulle kunna sägas, att man icke bör lägga sig i, om Kongl. Maj:t gör en förhöjning i lotstaxan, ty som denna är af ekonomisk natur eger Kongl. Maj:t att oberoende af Riksdagen göra detta, men svenska folkets beskattningsrätt skulle dock stå på en klen grund, om Kongl. Maj:t utan någon anmärkning från Riksdagens sida finge förhöja densamma med 21 procent eller, som man uppgifvit, på vissa platser med 50 procent.

Då här blifvit omtaladt, att under år 1878 på vissa platser inkommit blott ett enda fartyg, hvad utvisar då detta? Jo, att lotsafgiften är för dyr och att fartygen icke kunna gå der in, om de i lotspenningar skola betala mer än de kunna förtjena på frakt, och der-

Om ändrade
föreskrifter
angående lots-
väsendet.
(Forts.)

för undviker den sjöfarande att gå den vägen till Norge, hvarom en talare nyss nämnde.

Vidare säger man, att man icke skall begära att Kammaren nu skall antaga 1 § af nämnda förslag såsom lag, innan Kammaren fått veta hvad den öfriga delen af förslaget innehåller. Deremot vill jag nämna, att Kongl. Maj:t redan har utfärdat till efterlemnad en liten bit af förslaget, innan detsamma i sin helhet blifvit pröfvadt. Jag medgifver gerna och det är riktigt hvad Herr Statsrådet och Chefen för Sjöförsvarsdepartementet nämnde, att lotsarnes ställning är bekymmersam, och att flere petitioner, deribland äfven en från min hemort, ingifvits till Kongl. Maj:t med anhållan om vidtagande af åtgärder för en förbättring i densamma. Detta må nu vara sant; men om här komme en petition, till exempel från bränvinskontrollörerne, med en anmälan att de hade för liten lön, skulle Kongl. Maj:t då säga: det skall bränvinsbrännarne betala! I alla andra fall är det staten, som får skaffa medel, men här är det näringen, som får betala allt oakadt densamma lider så svårt tryck, att ingen annan näring finnes i vårt land, som gör det i så hög grad. Och dock förtjenar denna för vårt land så naturliga och så sunda näring att på allt sätt omhuldas i stället för att genom för dryga pålagor undergräfvast, men ty värr eger den allt för få målsmän inom representationen för att kunna der tillvinna sig behörig uppmärksamhet. Nu säger man att det ena af dessa i klämman förekommande alternativ icke skulle vara allvarligt menadt, men jag ber att få upplysa, att båda alternativen äro fullt allvarligt menade, ty vinnes det första, det vill säga att Kongl. Maj:t i sin helhet utfärdar lotstaxan, vinnes i och med detsamma det andra.

Men då, såsom jag visat, det är för det ändamål, som är i fråga, tillräckligt, att blott det sista alternativet eller *den* del af lotsstyrelsens förslag, som rörer lotsfriheten, anbefalles till efterlemnad, synes mig den öfriga delen af förslaget, som innehåller hvarjehanda administrativa bestämmelser, icke behöfva göras till föremål för framställning från Riksdagens sida.

Hvad särskildt vidkommer motionärens yttrande att ifrågavarande förslag ännu icke "tagit form af lag", så har han deruti fullt rätt, ty upplyst är, att förslaget ännu hvilat hos Högsta Domstolen och der ännu icke blifvit slutligen pröfvadt.

För öfrigt tillkommer det väl hvarken motionären eller Utskottet, hvars försvar jag i denna fråga ansett mig böra taga, att ombesörja tryckningen af förevarande förslag med dertill hörande handlingar — utan är det så, att Herrarne vilja hafva del af detsamma, går det ju an att hos Kongl. Maj:t framställa begäran derom.

Hvad beträffar det andra af de båda föreslagna alternativen, skall jag blott bedja att få tillägga till hvad jag förut yttrat, att jag i min hand just har en petition, som för öfver ett år sedan ingick till Kongl. Maj:t från skepparne i min hemtrakt, hvori samma åskådningssätt som i motionen och det ifrågavarande Utskotts-förslaget gjort sig gällande. Sedan dess har jag frågat vederbörande, som just icke kunde antagas stå på skepparnes sida, huruvida det vore antagligt, att nämnda

petition vore i sak verkligen grundad och fått till svar att så vore förhållandet.

Vill man emellertid hjälpa lotsarne, hvilka lika väl som till exempel tull- och poststaten, som redan fått löneförhöjning, äro i behof af ökning i sina löner, i all synnerhet som dessa lotsar hafva en särskildt svår tjenstgöring och icke heller gå oberörda af sjöfartens minskning, hvarför har man då icke framlagt förslag derom för Riksdagen och låtit denna pröfva frågan? Och hvarför kan icke Riksdagen bevilja löner till lotsarne lika väl som till andra i en liknande ställning stående personer, så att icke såsom nu är fallet hela tyngden af deras aflönande faller på sjöfartsnäringen sjelf.

Hvad slutligen angår herr Peyrons yttrande, att 1878 års kungörelse vore att anse som en chimère, så vill jag visst icke bestrida, att så är fallet, men det är en ännu större chimère, att enskilda assurancesbolag tillåtas hafva reglementen, som annullera Kongliga Författningar; och att begagna sig af en sådan sakernas ställning kan väl icke anses rätt. Sådana förhållanden leda emellertid, enligt mitt förmenande, till förvecklingar, som både Kongl. Maj:t och hvar och en annan kan få mycket svårt att komma till rätta med. Det bör icke få vara så, att enskilda bolags reglementen kunna omintetgöra föreskrifterna i 1878 års kungörelse.

På grund af hvad jag nu yttrat anhåller jag, att Kammaren må i den betryckta sjöfartens namn biträda det slut, hvartill Utskottet kommit.

Herr Ödman: Såsom motionär uti föreliggande fråga ber jag att få säga några ord till försvar för mitt förslag, ehuru det visst kunde vara öfverflödigt efter den omfattande utredning, som tvenne föregående talare egnat frågan. Jag skall dock icke bemöta de föregående talare (som yrkat afslag å Utskottets hemställan) punkt för punkt, då det skulle för mycket upptaga Kammarens tid, utan vill jag endast vidröra, huru lotsväsendet under senare åren utvecklats sig. 1862 den 9 Juli utfärdade Kongl. Maj:t en förordning angående lotsinrättningen i riket, hvilken förordning med dervid fogad lotstaxa var i mitt och många sjöfarandes tycke en god författning. Isynnerhet gälde detta hvad beträffar en punkt i densamma, hvilken dock ur det nya förslaget till lotsförordning borttagits, nemligen den viktiga punkten, som bestämde, att fartyg, trafikerande emellan inrikes orter, skulle betala endast hälften mot utrikes gående fartyg; detta stadgande är särdeles behöfligt och ändamålsenligt derför att den förra klassens fartyg mycket oftare än den senare behöfde anlita lots, och derjemte genom sina kortare resor erhöilo mindre fraktpenningar. Jag medgifver dock, såsom Utskottet visar, att i denna lotstaxa funnos några trafikleder, der lotspenningarne voro alldeles för höga, nemligen till exempel från Norge till orter på Sveriges västkust, så att till exempel ett fartyg om 30 tons dräktighet och 9 fot djupgående, destineradt från Norge till Göteborg, var skyldigt att för hvarje resa erlägga en lotsafgift af enligt Utskottet 94 kronor 80 öre eller, enligt herr sjöministerns nu gjorda meddelande, rätteligen 106 kronor 30 öre under

*Om ändrade
föreskrifter
angående lots-
väsendet.
(Forts.)*

*Om ändrade
föreskrifter
angående lots-
väsendet.
(Fort.)*

sommarmånaderna, då deremot dessa afgifter betydligt öktes under årets vintermånader. Och kan jag således förmoda, att afhjelpandet af dessa och liknande missförhållanden, jemte de i motionen anförda propositioner på allmän lotsfrihet varit de skäl som bidragit att Kongl. Maj:t befalt sin lotsstyrelse att utarbета nytt förslag till lotsförordning, hvaruti olägenheterna uti 1862 års förordning naturligtvis i möjligaste mån skulle afhjelpas såväl i sjöfartens, som i lotsarnes intresse.

Detta mål hade troligtvis vunnits, om förordningen och de nya taxorna samtidigt utfärdats, men att stora missförhållanden nu uppstått, sedan endast dessa höga taxor tillämpats på det gamla lotstvånget, synes bäst af hvad Utskottet visat, nemligen att då man förut enligt gamla taxan betalade för lotsning af ett fartyg från Norge till Göteborg 94—106 kronor, skulle man nu, enligt den nya taxan, betala 154 kronor, hvadan det, ännu mer än förut var förhållandet, blef omöjligt att befara dessa farvatten. Detta lagförslag, grundadt på allmän lotsfrihet och åtföljdt af digra tabeller, innehållande taxor och lotsledsförteckningar, ingick till Kongl. Maj:t under loppet af år 1877 och har ännu icke undergått slutlig pröfning. Men under tiden som detta nya förslag låg till behandling, täcktes Kongl. Maj:t genom kungörelse af den 21 December 1877 förordna: att, som hela detta förslag icke kunde hinna blifva pröfvadt inom så kort tid som nödigt vore och för att afhjelpa lotsarnes i allmänhet betryckta ställning — de högre lotstaxorna skola från den 1 Mars 1878 tillämpas — medan ännu som nämnt är, det gamla lotstvånget fortfar. Det är derföre endast i den mening att om möjligt påskynda att detta förslag i sin helhet skall vinna laga kraft, som jag väckt motion om en underdånig skrifvelse till Kongl. Maj:t härom. Jag tror mig icke stå ensam om denna min motion ty hundradetals med mig, hvilkas röster dock icke nå Riksdagens öron, önska en sådan rättelse i detta hänseende, att de kunna, utan att betala största delen af frakten till lotsväsendet, befara våra farvatten och för dessa är det en lifsfråga att få en lämplig och tillfredsställande lotsförfattning. De flesta befälhafvare på våra små kustfartyg (hvilken fartygscert drabbats hårdast af nu öfverklagade förhållanden) äro vanligen också egare af desamma och deri ligga således både deras arbete och kapital. Hämmas navigationen på våra kuster, hvilket svårligen kan undvikas, om icke de nuvarande missförhållandena snart afhjelpas, skola derigenom tusentals människor gå miste om sin anständiga bergning, och då böra vi väl hellre laga att en lämplig förordning så fort som möjligt kommer till stånd.

Jag yrkar på dessa och i min motion anförda skäl bifall till Utskottets förslag.

Herr Berg: Jag ber herrarne om ursäkt att jag åter tager till ordet i denna fråga, men jag vill endast bemöta ett yttrande af en föregående talare, som ansett, att jag temligen obefogadt framställt den begäran, att en enskild motionär eller ett Utskott skulle låta trycka långa förslag med dertill hörande handlingar. Någon sådan begäran har jag icke framställt, utan har jag endast ifrågasatt, huruvida det vore lämpligt, att Riksdagen uttalar något omdöme om ett

lagförslag eller, såsom nu är ifrågasatt, begär detsamma antagande till lag innan Riksdagen ännu varit i tillfälle att taga kännedom om innehållet af det afsedda förslaget. När Riksdagen, enligt Utskottets hemställan, skulle begära, att den af Kongl. Lotsstyrelsen föreslagna lotsförordningen må med det snaraste utfärdas, innefattar ju detta ett det fullständigaste godkännande af Lotsstyrelsens berörda förslag, — men innan ett sådant godkännande afgifves, synes det mig vara en temligen oskyldig begäran att få veta *hvad* förslaget innehåller.

Det är på denna grund jag förklarar mig icke kunna biträda Utskottets hemställan i första punkten; och då, efter hvad vi nyss hört, motionären sjelf i sitt anförande sagt, att detta nya förslag innehåller stadganden, som äro sämre än hvad förut varit gällande, hemställer jag om det kan vara mera skäl att taga det nya okända förslaget på hand än att behålla det gamla?

Hvad den senare af motionären och Utskottet framhållna frågan om lotsafgifternas belopp beträffar, har jag endast förklarar, att jag saknar nödig sakkunskap att derom yttra mig, och *om* dessa afgifter verkligen äro för höga, vill jag visst icke motsätta mig en begäran hos Kongl. Maj:t om lindringar deruti. Men jag har ansett, att, innan så sker, en närmare utredning är nödig, och jag har således ej, i sakens nuvarande skick, kunnat vara med om Utskottets hemställan att 1 § i Lotsstyrelsens förslag måtte till efterlefnad anbefallas, hvarvid jag särskildt fästat uppmärksamheten på det mindre lämpliga att antaga en från ett lagförslag lösryckt paragraf, utan att tillse om den står i sammanhang med och kan tillämpas samtidigt med den äldre lagstiftningen i ämnet. Endast af denna anledning har jag ej kunnat biträda Utskottets hemställan sådan densamma nu föreligger.

Herr E. G. Boström: Jag begärde ordet med anledning af Herr Sjöministerns yttrande, att man med höjandet af lotsafgifterna hade till ändamål att bereda lotsarne ett vederlag för minskade inkomster. Detta förvånar mig högligen, ty tillgängliga handlingar visa, att det uppgifna ändamålet ingalunda kan vinnas genom den vidtagna åtgärden. Jag vill i detta afseende anföra ett uttalande af den komité, som tillsattes år 1873 och bestod af Distriktscheferne Forssell, C. G. von Otter och Zielfelt, hvilka efter att hafva omnämnt att lotsafgifterna på sednare tiden visserligen betydligt stegrats, yttra: "men de förhöjda inkomster för lotsarne, som deraf varit en naturlig följd, hafva hufvudsakligen kommit på de förut välbergades lott, under det att de fattigare omständigheter allt mera försämrats. Lotslotten var år 1871 för 173 lotsar vid 35 lotsplatser mindre än år 1864.»

Och vidare yttrar lotsstyrelsen uti ett utlåtande af den 22 December 1875: "det är likväl en villfarelse att antaga, det lotsens lefnadsbehof, med bibehållande af sjöfarten nu medgifna friheter och lindringar, skulle kunna tillbörligen tillgodoses endast med förhöjda lotsningsafgifter.»

De myndigheter, hvilka haft tillfälle yttra sig i saken, hafva sålunda enstämmigt ansett, att man ej på sådant sätt kan upphjelpa lotsarnes tryckta ställning. Icke desto mindre hafva åtgärder vidtagits

*Om ändrade
föreskrifter
angående lots-
väsendet.
(Forts.)*

Om ändrade
föreskrifter
angående lots-
väsendet.
(Forta.)

hvilket endast tillfogat sjöfarten ett lidande, utan att det afsedda ändamålet ändock vunnits.

Den verkliga anledningen till den vidtagna förhöjningen i lotsafgifterna synes mig dock vara antydd af herr Peyron, då han säger, att lotsstyrelsen behöfver dessa afgifter för de höga löner, hvilka utgå till styrelsens embets- och tjenstemän samt lotsbefälet.

Jag kan dock ej ingå på den föreslagna skrifvelsen, ty den skulle, såsom af herr sjöministern anmärktes, i sjelfva verket innebära ett indirekt godkännande af de åtgärder, som äro till införande föreslagna och för min del vill jag ej med min röst bidraga till ett sådant uttalande från Riksdagens sida; jag kan endast beklaga, att sjöfarten har sådana målsmän att en åtgärd kan vidtagas som skadar densamma — ty detta synes mig dock hafva framgått ur Utskottets betänkande — utan att medföra åsyftadt gagn.

Herr Statsrådet Friherre von Otter: Jag tillåter mig upptaga Kammarrens tid ännu ett ögonblick med anledning af några här fälda yttranden. En talare ansåg, att punkten 2 i Herr Ödmans motion, upptagande en af de meningar, som blifvit uttalade i Lotsstyrelsens förslag, nemligen att den minskning i lotspenningar, som komme att uppstå till följd af den bebådade lotsfriheten, skulle fyllas genom förhöjda taxor för de fartyg, hvilka behöfde anlita lots, — att denna punkt innebure ett stöd för den åsigt, Utskottet uttalat, nemligen att sjöfarten borde få vänta sig denna frihet såsom vederlag för de höjda taxorna. Men *en* sak måtte väl vara att få vederlag för minskning i lotspenningarne, och en annan sak måtte vara att få vederlag åt lotsarne. Om, såsom för närvarande är förhållandet, sjöfarten sysselsätter omkring 800 lotsar, hvilka utaf sitt yrke skola hafva sin anständiga utkomst, så är det klart, att för dessa lotsars aflönande erfordras större lotspenningeinkomster än för det mindre antal, som erfordras, sedan lotsfrihet blifvit införd. Förhöjningen i lotstaxorna vidtogs utan afseende på den föreslagna lotsningsfriheten. Samtliga, som i frågan yttrat sig, hafva varit ense om den meningen, att taxorna måste höjas oafsedt lotsningsfrihetens införande, likasom derom att, i händelse sådan frihet trädde i tillämpning, åtgärder måste vidtagas för att minska lotsantalet.

Motionären beklagade, att den föreskrift, som fans i 1862 års förordning derom, att fartyg under vissa omständigheter kunde mot erläggande af half afgift begagna lots, ej längre är gällande. Det har redan blifvit upplyst, att dessa halfva lotsafgifter för smärre fartyg uppgingo till så ringa belopp, att de knappast kunna sägas utgöra ersättning ens för lotsarnes hemresa. Dessutom ber jag att få fästa den ärade motionärens likasom Herr Peyrons uppmärksamhet derpå, att, enligt sedermera gifna föreskrifter, vederbörande i regelbunden fart gående fartygs befälhafvare ega rättighet att efter öfverenskommelse med lotsfördelningscheferne samt med lotsarnes medgivande uppgöra om erläggande af en lägre afgift, än den, som i taxan finnes bestämd och att sålunda, ehuru bestämmelsen i lotsförordningen om de halfva lotsafgifterna är borta, det likväl står de trafikerande

fritt att med lotsarne träffa uppgörelse om lotsning efter en lägre taxa. Också tror jag mig veta, att nämnda medgifvande verkligen begagnas, om icke allmänt, så åtminstone på ett och annat ställe.

Motionären har yttrat, att anledningen, hvarför han framlagt sin motion, varit den, att han velat bereda jemväl redare af sådana fartyg, som hafva mellan 20--40 tons drägtighet, tillfälle att få sina röster hörda vid Riksdagen. Enligt min uppfattning, har detta varit fullt tillräckligt skäl för motionens afgifvande; men jag anser, att, om man vill en god sak, bör man icke öfverdrifva, och öfverdrift torde man ovedersägligen gjort sig skyldig till uti de siffror och uppgifter, som blifvit af så väl motionären som Utskottet i dess föreliggande utlåtande framlagda.

Det har blifvit sagdt, att en högre lotstaxa vore erforderlig för åstadkommande af medel att bereda lotsstyrelsen och det öfriga lotsbefålet förhöjd aflöning. Men det torde likväl vara en hvar af Kammarens ledamöter bekant, att lotspenningarne gå *uteslutande* till lotsarne och att icke ett öre deraf kommer vare sig lotsstyrelsen eller lotsbefålet till godo. Under sådana förhållanden torde det icke heller vara behöfligt att bemöta det yttrande, som Herr Boström nyss afgaf, så mycket mindre som den föreliggande frågan rörde sig om lotsafgifterna och icke om öfriga inkomster för lotsverket. Alla måste naturligtvis vara öfverens om, att allt som *kan* göras för sjöfarten också *bör* göras. Å ena sidan begär man förbättrade fyr- och båkanstalter och å den andra önskar man ett tillräckligt antal i sin sak väl hemmastadde lotsar, men hvad som erfordras för åstadkommande af både det ena och det andra — nemligen ökade afgifter — vill man icke vidkännas. Så länge emellertid den grundsatsen ännu vidmakthålles, att alla medel, som erfordras för lots- och fyrinrättningen, skola utgå af sjöfarten, så lär det icke finnas någon annan utväg än att, om penningvärdet sjunkit eller sjöfarten icke mera är så liflig, att den bereder behöflig inkomst, det öfverskjutande behofvet måste fyllas genom ökade afgifter på ett eller annat sätt.

Här har vidare yttrats, att lika väl som man kunde företaga en utbrytning af den § i det nya förslaget, som afser lotstaxan, borde man kunna utbryta förslagets första § och göra den till lag. Men jag ber härvid få erinra, att för en högre lotstaxa erfordras alldeles icke någon ändring uti gällande lotsförfattning, utan allenast i sjelfva lotstaxan, hvaremot fastställande af den föreslagna § 1 skulle nödvändigöföra flera andra ändringar i författningen.

Herr Jöns Rundbäck: Jag ber endast att med anledning af hvad en talare på stockholmsbanken nyss yttrade, få tillägga några ord. Jag vet väl och erkänner villigt, att hans ord i detta fall böra gälla något i Kammarerna, ty nämnde talare känner noga de vilkor och former, hvarunder lagar och författningar böra komma till stånd. Men den ärade talaren torde likvisst gifva mig rätt deri, att Kongl. Maj:t uti ifrågavarande afseende eger utfärda lagar och författningar, utan att Riksdagen behöfver ens veta ett ord derom på förhand,

*Om ändrade
föreskrifter
angående lots-
väsendet.*
(Forts.)

oaktadt det ju här gäller en högst viktig sak, hvilken ju afser en ganska betydlig skatt på en af näringarne.

Herr Statsrådet och Chefen för Sjöförsvarsdepartementet har äfven framhållit, att, om man medgifver den ifrågasatta lotsfriheten, så skulle ett mindre antal fartyg blifva lotspligtige, än hvad nu är förhållandet, och att följaktligen inkomsterna till lotsverket derigenom blefve förminskade. Ett sådant påstående skulle vara obestriddigt, om icke förhållandet vore, att den förhöjda taxan blifvit så tilltagen, att den, efter min åsigt, bör rikligen ersätta den förlust, som skulle blifva en följd deraf, att dessa fartyg, som hafva 20—40 tons drägtighet, befrias från lotsafgift i våra egna inhemska farvatten.

Herr Statsrådet har i sammanhang härmed medgifvit, att den halfva lotsafgiften är så ringa, att den icke betäcker lotsarnes hemforsling. Derföre måste fartygen erlägga högre lotsafgift. Men hvilka fartyg komma då att svärast drabbas af förhöjningen? Jo, landets egna kustfartyg; just dessa smärre fartyg, ty de större fartygen, som gå på längre farvatten, behöfva mera sällan anlita lots. Det är således egentligen den inhemska mindre sjöfartsnäringen, som på detta vis blir ålagd en alldeles för hög beskattning. Jag känner, mine Herrar, flere skeppare, som på samma gång äro hemmansegare. De ega en liten hemmansdel, som ligger 1 à 2 mil ut i sjön. Likvisst få de underhålla vägar flera mil in i landet, hvilka vägar de kan hända aldrig beträda. Dessutom måste de underhålla fyror och båkar, ja, hela lotsverket. Hvarföre skall denna näring på ett sådant sätt behandlas? Det är visserligen sant, att hittills gålt den grundsatsen, att sjöfarten ensam skall besörja alla de angelägenheter, som för sjöfartens befrämjande äro nyttiga och nödiga; men hvarföre kan icke denna grundsats omändras? Jag skulle vilja hemställa till Herr Statsrådet, att han just i denna grundsats ville föranstalta om en reform derhän, att icke uteslutande denna näring, lika litet som andra näringar, behöfde underhålla alltsammans, utan endast dertill bidraga. En sådan reform är både behöflig och nyttig, ty, mine Herrar, dessa smärre fartygsegare, som seglat på sjön från sin barndom, äro ofta mera eller lika hemma i farvattnet än mängen lots. Hvad tjenar det då till att tvinga dessa att taga lots? De kunna mycket väl leda sig sjelfva i dessa kända farvatten, och det kan derföre icke vara annat än origtigt, att de skola behöfva betala lotspenningar.

För min del finner jag icke några skäl vara anförda af den beskaffenhet, att jag icke anser att Kammaren kan bifalla Utskottets förslag.

Herr Lind: Ehuru icke sjöman, har jag likväl den äran att representera en valkrets, som sträcker sig till vestkusten och som omfattar en betydande del af denna kust. Jag har bekantskap med många skeppare inom denna kuststräcka; och sedan den ifrågavarande kungörelsen af den 21 December 1877 angående förhöjd lotsafgift utkom, har jag verkligen hört flere bland dem beklaga dess föreskrifter. De hafva sagt mig, att deras torftiga rörelse blifvit derige-

nom så klämd, att den alldeles tillintetgjorts. Det har varit skeppare, som visat mig, att för frakt på Norge och söderut, lotspennin-garne och afgifterna blifvit så höga, att frakterna icke förmå ens be-täcka dessa utgifter. Också har jag varit uppmanad af flere skep-pare att yrka den ändring, som nu kommit på tal, men jag har blif-vit förekommen af min länskamrat, Herr Ödman, och har det der-före varit mig kärt att inom Utskottet förorda bifall till hans motion.

Det var några talare, jag tror på stockholmsbänken, som beklagade, att det icke fans någon inom Utskottet, som kände till verkliga förhållandet. Det tror jag är ett misstag af denne ärade talare. Ty, hvad mig sjelf till en början beträffar, så, ehuru, såsom jag nämnt, jag icke är sjöman, kan jag väl vara fullt berättigad att sätta tillit till hvad sjöfolk i min ort i detta hänseende yttrat, och desse hafva visat mig, att deras näring genom dessa afgifter är så tryckt, att kustfarten under sådana förhållanden omöjligen kan längre bestå. För öfrigt vill jag tro, att den ärade ordföranden i Utskottet icke är främmande för dessa saker. Äfven har en annan talare i mitt grannskap, ehuru icke ledamot af Utskottet, framställt så klara skäl för befogenheten af den påyrkade ändringen, att det synes mig all anledning att bifalla förslaget. Jag vill bedja de herrar, som yrkat afslag på Utskottets betänkande, noga besinna, huru vida det är rimligt och rättvist att bibehålla föreskrifter, som sannerligen beröfva en stor del af vestkustens befolkning deras timliga och torftiga bergning. Jag yrkar bifall till Utskottets hemställan.

Herr Lasse Jönsson: Äfven från min ort har allmänt uttalats den åsigten, att ifrågavarande förhöjning i lotsafgifterna skall komma att inverka synnerligen menligt på kustfarten eller de smärre fartygen. Der finnas en mängd skeppare, hvilka sjelfva ega de fartyg de föra, redbart och praktiskt folk, som väl känna farvattnet och hamnarne samt sålunda icke hafva något behof af lotsbiträde, hvilket således för dem utgör endast en beskattning. De hafva dels genom bref och dels på annat sätt uppmanat mig att söka åstadkomma rättelse i detta förhållande.

Då, såsom bekant, det härförutom nyligen utfärdats stränga föreskrifter, med afseende å skyldighet att anskaffa befälhafvare- eller styrmansbref, så kan det med fog klagas öfver, att sjömannanäringen blifvit från högre ort mera betungad än den förtjenat.

Jag yrkar bifall till Utskottets förslag.

Öfverläggningen var slutad. Herr Talmannen gaf propositioner, i enlighet med de gjorda yrkandena, så väl på bifall till Utskottets hemställan som ock på afslag derå samt förklarade sig anse svaren hafva utfallit med öfvervägande ja för den senare meningen. Vote-ring blef begärd, i anledning hvaraf en omröstningsproposition af följande lydelse uppsattes, justerades och anslogs:

*Om ändrade
föreskrifter
angående lots-
väsendet.
(Forts.)*

*Om ändrade
föreskrifter
angående lots-
väsendet.
(Forts.)*

Den, som afslår hvad Tredje Tillfälliga Utskottet hemställt i utlåtandet N:o 4 (i samlingen N:o 13), röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner nej, har Kammaren bifallit Utskottets hemställan.

Omröstningen företogs och utföll med 89 ja mot 66 nej; varande alltså Utskottets hemställan afslagen.

§ 6.

*Om utläggande
af ett fyrskepp
på grundet
Kopparsten-
narne.*

Förekom till behandling Andra Kammarens Tredje Tillfälliga Utskotts utlåtande N:o 5 (i samlingen N:o 14), i anledning af väckt motion om utläggande på grundet Kopparstenarne af ett fyrskepp.

Utskottet hade funnit sig böra tillstyrka bifall till nämnda motion, som var afgifven af Herr *A. J. Lyth*, och deruti Herr *A. Bokström* instämt (motionen N:o 98), samt sålunda, i enlighet med motionärens förslag hemställt:

“att Riksdagen ville i skrifvelse till Kongl. Maj:t anhålla, att ett fyrskepp med ändamålsenlig utrustning och försedt med ljudsignalapparat måtte, så snart nödiga medel kunna dertill anskaffas, till sjöfartens skyddande utläggas på grundet Kopparstenarne.“

Efter föredragning häraf anförde

Herr Gasslander: Då Utskottet anført i sitt utlåtande, att den komité, som har varit nedsatt och sammanträdt år 1877, i afgifvet utlåtande förordat utläggning af ett fyrfartyg vid Kopparstenarne, och lotsstyrelsen i underdånig promemoria den 11 Februari 1879 bland åtgärder till sjöfartens skyddande framhållit nödvändigheten att utlägga ett fyrfartyg vid Kopparstenarne, så skulle man deraf kunna hemta stöd för den mening, att det i sjelfva verket vore obehöfligt, att Riksdagen uttalade sin åsigt i denna fråga. Anledningen, hvarför Utskottet dock tillstyrkt en underdånig skrifvelse i ämnet, kan man inhemta af Utskottets motivering. Utskottet har nemligen sagt, bland annat, “att omsorgen om vårt anseende och vår ära i förhållande till utlandet ålägga oss att icke dröja längre än som oundgängligen nödigt är med vidtagandet af sådana åtgärder“ etc. Då nu Utskottets slut blifvit att föreslå, “det Riksdagen ville i skrifvelse till Kongl. Maj:t anhålla, att ett fyrskepp med ändamålsenlig utrustning och försedt med ljudsignalapparat måtte, så snart nödiga medel kunna dertill anskaffas, till sjöfartens skyddande utläggas på grundet Kopparstenarne“, så synes mig detta slut icke stå i öfverensstämmelse med motiveringen, ty det skulle innebära, att landet vore för fattigt att för närvarande vidtaga sådana åtgärder, som vårt anseende och vår ära fordra.

Jag tror emellertid, att Utskottet har sökt att framställa denna sak såsom mera angelägen än hvad den i förhållande till andra frågor rörande sjöfartens skyddande i sjelfva verket är. Emedan jag tagit kännedom om denna sak och i lotsstyrelsen fått kännedom om innehållet af ofvan omnämnda promemoria, som af Utskottet åberopats, så skall jag bedja att få redogöra för densamma innehåll. Der framhåller lotsstyrelsen, att bland de anstalter, som till sjöfartens betryggande vore af behovet påkallade, företrädesvis borde komma att åvägabringas ledfyrary till lämpliga nödhamnar å rikets westkust. Kostnaden för dessa ledfyrary beräknades af styrelsen till 15,000 kronor för hvardera.

Om utläggande af ett fyrskepp på grundet Kopparstenarne.

(Forts.)

Angående Kopparstenarne yttrar lotsstyrelsen: "En annan otvivelaktigt vigtig åtgärd anser styrelsen vara utmärkandet af de för sjöfarande farliga grunden Kopparstenarne norr om Gotska Sandön, ehuru derstädes under de senaste elfva åren inträffat *endast tre* strandningar, utan att något menniskolif vid sjelfva olyckshändelsen gått förloradt." Och fortsätter styrelsen: "De högst betydliga kostnader, som härmed äro förenade, torde likväl föranleda, att denna angelägenhet sättes först i andra rummet, ja, måhända för längre tid undanskjutes, derest icke andra tillgångar beredas än dem, som från fyr- och båkmedlen kunna vara att påräkna. För att nöjaktigt kunna såväl natt som dag under tjocka utmärka nämnda grund fordras nemligen att der förläggas ett fyrfartyg, hvilket, för att under de tider af året, då detsamma är af största gagn, kunna bibehållas på sin station utan att dess säkerhet allt för mycket äfventyras, bör vara försedt med ångkraft för att, oberoende af annat biträde, kunna efter omständigheterna lemna eller återintaga sin post, hvarjemte det bör förfoga öfver en stark mistlur. Ett dylikt ångfyrfartyg torde icke kunna anskaffas till mindre kostnad än *200,000 kronor* samt i medeltal kräfa en årlig underhållskostnad af minst *21,000 kronor*."

Vidare yttrar styrelsen, att den anser "af icke ringa vigt, att en mindre fyr anbringas vid Segerstad å Ölands sydöstra kust, norr om Ölands södra udde, i hvilken trakt, som icke upplyses af fyrsken, under de fem åren 1873—1877 inträffat icke mindre än 38 strandningar, hvadan nämnda fyranläggning lär vara af största behof påkallad. Kostnaden för densamma lär ej öfverstiga 15,000 kronor."

Sedan styrelsen framhållit önskvärdheten af en fyr å skäret Garpen i södra delen af Kalmar sund, hvilken dock af anförda skäl ansågs böra komma i sista rummet, slutar styrelsen sin promemoria sålunda: "Hvad i öfrigt beträffar den ordning, i hvilken hvar och en af omnämnda säkerhetsanstalter bör komma till utförande, kan för närvarande ingenting närmare uppgifvas än som i viss mån framgår af det förut anförda, utan lär denna böra blifva hufvudsakligen beroende af medelstillgången."

Hvad särskildt beträffar den vid Utskottets utlåtande fogade uppgift på timade sjöolyckor, har jag sökt taga kännedom om huru dermed sig egentligen förhåller.

Jag får då till en början anmärka, att af dessa uppgifna olyckshändelser den, som timade år 1868, då ryska skonaren Die Probe

Om utläggande
af ett fyrskepp
på grundet
Kopparste-
narne.
(Forts.)

blef vrak, den, som timade år 1875, då en fransk ångare stötte, den, som inträffade år 1876, då norska skonaren Anna flottogs, den, som timade år 1877, då tyske ångaren Deutsche Kaiser befanns drifvande i isen, den, som hände år 1877, då ett skepp af obekant nation strandat på Kopparstenarne och den, som timade dito, dito, dito, saknas hos lotsstyrelsen alla närmare upplysningar.

Hvarken till lotsstyrelsen eller vederbörande Kongl. Maj:ts Befallningshafvande har någon rapport inkommit om dessa strandningar, så att man deraf kunde draga någon som helst slutsats, huruvida dessa strandningar timat till följd af bristande belysning å grundet Kopparstenarne.

Tre af de i uppgiften nämnda olyckshändelser vet man hafva inträffat vid Kopparstenarne, nemligen den, som inträffade år 1871, då engelska briggen Leda strandade vid Kopparstenarne. Denna olycka inträffade visserligen under storm, men vid fullkomligt klar luft, och deraf finner man således, att det icke kunde vara bristande belysning å grundet Kopparstenarne, som var orsaken dertill. Fartyget blef straxt flott och gick i lä om Gotska Sandön, der det sedermera sjönk. Den andra olyckshändelsen inträffade år 1872, då svenska skeppet Lovisa stötte på grundet Kopparstenarne och sjönk, men besättningen blef räddad, och den tredje år 1878, då engelska ångaren Laurestine stötte på grundet Kopparstenarne och sönderlogs. Vid dessa tre olyckstillfällen har' så vidt känt är, intet menniskolif gått förloradt. Styrmannen på Leda gick visserligen till botten med nämnda fartyg, men det var först dagen efter sedan fartyget strandat och då det legat en dag vid Sandön, der hela den öfriga besättningen gick i land.

Beträffande alla öfriga i Utskottets betänkande uppgifna olyckshändelser hafva de alldeles icke något sammanhang med frågan om utläggande på grundet Kopparstenarne af ett fyrskepp. Jag skall bedja få närmare härför redogöra. År 1868 strandade franska skonaren Alerte i disig luft tätt invid Sandön. Det var således icke saknaden af ett fyrskepp, som vållade olyckan; frampå morgonen kom fartyget emellertid loss, utan att hafva tagit någon skada. — År 1868 hände det med svenska galeasen Freden, att den sprang läck i sjön och ankrade i lä om Sandön; men kettingen sprang och fartyget dref till sjös och sjönk. Icke heller i detta fall hade olyckan förekommit derigenom, att ett fyrskepp funnits på Kopparstenarne. År 1871 strandade engelska skeppet Dunsandle öster om fyren vid Sandön, men bergades af dykeribolaget Neptun och bogserades till Stockholm. — Samma år sökte engelska briggen Vulcan skydd för storm i lä af Sandön, men törnade och blef vrak. — Norska skonaren Felix törnade år 1874 straxt invid fyren å Sandön, men togs efter två timmars arbete flott af fyrbetjeningen och fortsatte resan. — År 1876 strandade norska skeppet Titania klockan 7 förmiddagen på Sandön, men togs efter däckslastens lossande åter flott af ångbåt och fördes till Wishy. — Norska briggen Hertha strandade år 1876 på Sandön. Fartyget, som hade svår läcka, kunde ej hålla läns och hade ö fot vatten i rummet, då det sattes på land, och straxt derpå fylades det och blef vrak. — År 1877 inträffade med

tyska briggen Fritz, att den sprang läck i sjön och satte på land å Sandön. — Den 1 Oktober 1878 kom engelska skeppet Ester Smeod länsande för god vind, hade pejlat fyrarne å Sandön, men gick för nära udden, törnade och blef vrak.

Af den redogörelse, som jag sålunda lemnat, torde Kammaren finna, att de i utskottsbetänkandet meddelade uppgifter om de olyckshändelser, som skulle hafva inträffat i följd deraf att något fyrskepp icke funnits vid Kopparstenarna, äro i hög grad öfverdrifna. Om Kammaren nu skulle uttala en åsigt i den rigtning, som Utskottets förslag innebär, skulle detta antyda, att Kammaren ansåge det vara angelägnare, att medel bereddes för utläggandet af ett fyrskepp på denna plats, än på de ställen, der vidtagandet af en sådan åtgärd enligt lotsstyrelsens åsigt är af mera vigt. För öfrigt har i Kammar-
aren just nyss blifvit utdeladt ett af Första Kammarens Andra Tillfälliga Utskott afgifvet utlåtande med anledning af inom nämnda Kammare väckt motion uti samma sak, hvarom här är fråga, uti hvilket utlåtande Utskottet, efter att hafva yttrat sig om, ibland annat, svårigheten att anskaffa medel för ifrågavarande ändamål, slutligen säger: "Då härtill kommer, att, såsom af det föregående visar sig, ämnet för motionen redan utgör föremål för vederbörande myndigheters uppmärksamhet och att det behof, motionären framställt till sjöfartens båtnad, af samma myndigheter blifvit visordadt såsom ett sådant, som i närmaste framtid, så snart erforderliga medel vore att tillgå, borde fyllas: så föranledes Utskottet häraf, i förening med hvad i öfrigt blifvit anfördt, till att föreslå, det ifrågavarande motion ej för det närvarande måtte föranleda till någon Riksdagens åtgärd." Och vågar äfven jag, för min del, inom denna Kammare göra det yrkande, att Kammar-
aren måtte, med afslag å Utskottets hemställan, fatta sitt beslut i öfverensstämmelse med Första Kammarens Tillfälliga Utskotts utlåtande i saken.

Herr Lyth: Jag blef verkligen förvånad öfver att höra den siste talarens yttrande, hvilket hufvudsakligen gick ut på att visa, att utläggandet af ett fyrskepp vid Kopparstenarne skulle vara nära nog obehöfligt. Jag beklagar, att den värde talaren icke behagat taga något närmare kännedom om förhållandena, och isynnerhet att han icke derom samtalat med erfarne sjömän. Jag anser det vara min skyldighet att upplysa Kammar-
aren om en sak, nemligen att jag redan för sju år sedan uppmanades att väcka en motion i denna sak af ett större sällskap här i Stockholm, bestående af våra utmärktaste fartygsbefälhafvare. Jag gjorde detta icke då, emedan det kom till min kännedom att saken redan var föremål för vederbörandes utredning. Men år efter år förgingo, utan att något gjordes åt saken, under det att den ena olyckan inträffade på den andra, och jag ansåg mig därför uppfordrad att väcka ifrågavarande motion, utgående från den grundsats, att det är statens skyldighet att, om möjligt, förhindra, att människors lif och egendom gå förlorade. Hvad den föregående talaren yttrade rörande de olyckor, som timat vid Kopparstenarne, vågar jag i någon mån bestrida. De uppgifter härom, som jag lemnat i min

*Om utläggande
af ett fyrskepp
på grundet
Kopparste-
narne.
(Forts.)*

*Om utläggande
af ett fyrskepp
på grundet
Kopparste-
narne.
(Forts.)*

motion, har jag mottagit af chefen för dykeribolaget Neptun, hvilken åter fått dem sig meddelade af fyrmästaren på Sandön. Att åtskilliga af de i motionen omförmälda olyckshändelserna icke blifvit till lotsstyrelsen inberättade, torde väl hafva sin grund deri, att dessa olyckshändelser icke blifvit närmare kända eller äfven af andra orsaker. Sålunda var det, beträffande de tvänne skepp, som år 1877 strandade på Kopparstenarne och redlöst drefvo bort derifrån, naturligtvis svårt för dem, som från Sandön åsågo tilldragelserna, att anmäla dem för lotsstyrelsen, då de icke ens kände till fartygens namn eller nationalitet m. m. Olyckorna inträffade i alla fall, och detta var så mycket mera beklagansvärdt, som man ej fick veta, hvilket öde fartygen derefter gingo till mötes. Detta nu i fråga om den ärade talarens uppgifter i allmänhet.

Han nämnde äfven, att, enligt hans åsigt, strandningarne på Sandön i allmänhet icke hade något med min motion att göra. För min del är jag af en aldeles motsatt åsigt. Som bekant, blefvo de två fyrrar, som åren 1858 och 1859 bygdes på Sandön, uppförda hufvudsakligen för att tjena till skydd emot Kopparstenarne. Men härvid har nu inträffat det olyckliga förhållandet, att dessa fyrrar icke skydda emot skeppsbrott på Sandön, emedan hela denna ös sydliga vinkel är mörk. I det afseendet ber jag att få nämna, att då år 1864 på Sandön strandade det stora ryska ångfartyget Sadnik, hvarvid 18 menniskolif spildes, detta inträffade just i den mörka vinkeln, der fyren icke kunde ses. Nu har lotsstyrelsen i sin promemoria föreslagit, att den ena fyren skulle helt och hållet tagas bort, och den andra flyttas upp midt på höjden af ön, hvarigenom man hoppas kunna vinna den stora fördel, att äfven vid Sandön skulle kunna för framtiden förebyggas sådana olyckor, som der nu gång efter annan inträffat. Dessa båda saker, olyckorna vid Sandön och min motion, stå således med hvarandra i närmare sammanhang, än det kanske vid första påseendet kan synas. Äfven lät för mig ganska underligt den värde talarens påstående, att det icke kunde vara Kopparstenarnes fel, att briggen Leda strandade under storm. Jo, visst var detta förorsakadt af bristen på fyrskepp på Kopparstenarne, ty hade sådant funnits, hade grundet kunnat undvikas; men nu hade man, i saknad af ett fyrskepp, icke någon ledning för bedömande af grundets läge, och detta var anledningen till att olyckan inträffade. För mig, som ofta är i tillfälle att i detta afseende höra uttalanden från sjöfarande, har det verkligen varit nedslående att förnimma, det någon röst inom denna Kammare ville höja sig emot ett förslag, som verkligen är så af behövet påkalladt, som detta, och hvilket jag anser böra ju förr dess hellre bringas till verkställighet. Och detta icke allenast för att förebygga den fara, för hvilken de sjöfarande genom detta grund nu äro utsatte, utan äfven för att undanröjda ett ganska svårt hinder för sjöfarten. Nu inträffar det nemligen ganska ofta, att ett fartyg, för att undvika detta grund, måste göra en lång omväg, därför att dels, då luften är disig och töcknig, grundet icke på afstånd kan skönjas, och dels i ascende till kompassens missvisning, som i trakten af norra Gotland är ganska stor och gör det för den sjöfarande svårt att så

noga beräkna platsen, der han befinner sig. Detta har jag velat nämna i afseende på de olyckor, hvartill detta grund gifvit anledning.

Jag öfvergår nu till hvad den förre talaren yttrade, om de dryga kostnader, som utläggandet af ett fyrskepp på ifrågavarande punkt skulle medföra. Det är visserligen sant, att kostnaden för ett sådant fyrskepp af lotsstyrelsen uppgifvits till 200,000 kronor. och jag tror nog att det kunde blifva möjligt att göra det så dyrt. Men anmärkningsvärdt förefaller det mig, att de öfriga fyrfartygen, som finnas utlagda i Östersjön, icke på långt när kosta den summan. Visserligen torde här behövas ett godt och starkt fartyg, men för min del vågar jag dock tro, att den uppgifna summan är för högt tilltagen. Men äfven om kostnaden skulle blifva så stor, så anser jag det dock vara svenska statens skyldighet att underkasta sig denna kostnad, och det ju förr dess hellre. Om England hade allt för mycket sett på kostnaden för dylika inrättningar, så hade sannerligen aldrig Eddystones fyr blifvit bygd. Den kostade 70,000 L. St., eller i svenskt mynt icke mindre än 1,260,000 kronor. Och dertill kommer, att den under byggnadstiden rasade flere gånger, så att man nästan började misströta om möjligheten att der uppföra någon fyr. Men detta oakadt står den nu der och sprider sitt ljus till omätlig båtnad och trygghet för den sjöfarande. Då det är min öfvertygelse, att äfven ett fyrskepp på Kopparstenarne skulle lända sjöfarten till välsignelse och vårt land till ära, tillåter jag mig yrka bifall till Utskottets hemställan. Der säges ju icke ens att man vill hafva arbetet inom någon bestämd tidpunkt, utan man vill endast lägga saken regeringen på hjertat, så att, när tillgångarne det medgifva, frågan måtte tagas i noggrant öfvervägande.

Om utläggande af ett fyrskepp på grundet Kopparstenarne.
(Forts.)

Herr Ödman: Jag ber att få instämma i Utskottets hemställan. Såsom yrkesman och då jag ofta befarit den svenska kusten, anser jag för min pligt att till Sjöförvaltningens beröm säga, att den gjort allt hvad i dess förmåga stått för att belysa våra kuster; och det kan väl sägas, att vi på de senaste 20—25 åren i det afseendet gjort mera än kanske någon annan nation. När man betänker, hvilken lång kuststräcka vi hafva att skydda, nemligen från Strömstad till Falsterbo och från Falsterbo till Haparanda, och då man vet, att nästan hela denna sträcka numera belyses så, att det ena fyrskenet räcker det andra och således knappast lemnar någon del af denna långa kust oupplyst, så tror jag verkligen man kan säga, att den svenska nationen i lika hög grad som någon annan lagt i dagen sin ästundan att bereda lättnad åt sjöfarten i detta hänseendet. Äfven ber jag att få upplysa, att det verkligen var meningen att bereda skydd äfven mot Kopparstenarne, när Sandön försågs med fyrrar. Man byggde der just af denna anledning 2 fyrrar, ehuru det för att belysa Sandön icke behöfts mera än en. Dessa tvenne fyrrar ställdes i den rigtningen sins emellan, att, när dessas sken sammansmälte till ett, de på detta sätt skulle leda seglaren fri från grundet Kopparstenarne. Men en olycka är, att dessa grund ligga så långt från ön, att vid disig väderlek de icke synas dit. Ett fartyg nalkas under förlitande på att man

*Om utläggande
af ett fyrskepp
på grundet
Kopparste-
narne.
(Forts.)*

skall få sigte af fyrarne innan någon fara är för att törna på grundet, men vid minsta disa i luften synes icke fyrarna så långt. Och kan det således hända att, innan man fått sigte på fyrarne, är fartygget redan på grund. Det har iakttagits, att olyckorna vid Kopparstenarne snarare tilltagit, än minskats sedan fyran anlades på Sandön. Det beror derpå, att befälhafvarne blifvit djerfvare än förut och närma sig grunden i förlitande på fyrarne. Förut höll man sig på längre afstånd från grunden. Resan förlängdes väl härigenom i någon mån, men tryggheten var större.

Kammaren torde häraf inse, att de nu befintliga fyrarne på Sandön ej ensamme äro tillräckliga för farvattnets trygghet, utan att ytterligare åtgärder erfordras; detta anser jag så mycket mera fordra skyndsamt, som vi redan — hvilket jag förut nämnt — hafva våra kuster väl belysta, och är det således knappast mer än denna viktiga slutlänk i kedjan som ännu fattas, och detta är ett fyrskepp på sjelfva grunden. Vi böra härvid jemväl fästa afseende vid utlandets fordringar och att vi kanske icke stå utan allt ansvar inför de stora främmande sjöfartsidkande nationerna, hvilka gjort allt möjligt för sjöfartens betryggande i detta afseende. Och då vi dessutom med fyr- och båkafgifter beskatta alla utländska fartyg, som besöka våra hamnar, så stå vi också inför utlandet i ett visst ansvar, för att göra allt vi förmå för att vägleda främlingen i våra farvatten.

Af den förste talarans anförande märktes klart, att han ej är yrkesman. Han sade, att vi först böra belysa våra inre farleder, innan vi tänka på att belysa dessa farliga grund i den yttre sjövägen. Detta är ett alldeles falskt resonnement, ty på de inre farlederna kan man undvika segling på natten, men icke så i de yttre farvattnen. Talaren sökte visa, att i sjelfva verket icke många af de i Utskottets uppgift intagna sjöolyckorna inträffat vid sjelfva Kopparstenarne eller till följd af bristande belysning af dessa grund. Men hvem har räknat de många skepp och hundraletals menniskolif som gått förlorade vid dessa dolda grund under de långa mörka nätterna! Öfver de stormiga nätternas fador och olyckor på sjön kan ingen statistik uppgöras, men anledningar finnas att antaga, det tusentals menniskolif och mycken egendom nattetid förintats genom ifrågavarande grund, och jag tror, att ensamt dessas nödrop borde vara tillräckliga för den svenska nationen att så fort som möjligt vidtaga nödiga anordningar. Jag erkänner återigen villigt, att Sverige ej med afseende å fyrväsendet i öfrigt ligger efter andra länder, men just därför att sådana angelägenheter här i landet pläga med intresse och omtanke skötas, önskar jag, att äfven denna sista brist i fyrväsendet måtte afhjelpas till sjöfarandenas nytta och Sveriges heder. Det är på dessa grunder jag på det lifligaste yrkar bifall till Utskottets förslag.

Herr Liss Olof Larsson: Jag var mycket tveksam, huruvida jag kunde godkänna förslaget, när jag genomläste det Tillfälliga Utskottets betänkande. Denna tveksamhet blef ännu större, då jag samtidigt hade tillfälle genomläsa Första Kammarens Tillfälliga Utskotts betänkande i samma ämne, der Utskottet afstyrker bifall till

samma motion, hvartill Andra Kammarens Tillfälliga Utskott tillstyrkt bifall. I händelse ändå tvekan fortfarande hos mig förefans, så blef den alldeles häfd till följd af de upplysningar, den förste talaren lemnade. Efter afhörandet af hans anförande kom åtminstone jag till den öfvertygelsen, att det föredragna betänkandet bör bemötas med afslag. Han visade, att Utskottet lemnat mindre noggranna uppgifter, och han reducerade högst betydligt den förteckning på sjöolyckor, som, enligt Utskottets utsago, skulle hafva timat vid Kopparstenarne. Men, sade den talare, som nu senast hade ordet, man skall ej se så mycket på de kända olycksfallen, utan tänka på alla de olyckor, som måhända inträffat vid dessa grund under de mörka, stormiga nätterna. Då dessa nattliga olyckor äro okända och man ej kan veta, om de timat på Kopparstenarne eller på andra ställen, ej heller kan utreda, om felaktig manövrering eller andra orsaker, som ej bero på tillvaron af något farligt grund, möjligen kunnat vålla skeppets förolyckande på öppna sjön, så synes mig ej denna omständighet tala för att just Kopparstenarne äro i oundgängligt behof af ett dyrbart fyrskepp.

Om utläggande af ett fyrskepp på grundet Kopparstenarne. (Forts.)

En annan omständighet, som synes mig betecknande, ligger deri, att Utskottets ordförande endast ganska matt och delvis bestridde den förste talarens anmärkningar. Utskottets förslag kunde väl ej gerna vinna framgång, om ej dess egen ordförande helt och hållet förmådde bestrida och vederlägga så graverande anmärkningar, som dem Herr Gasslander framställde.

Beträffande den föreslagna skrifvelsen, så har Första Kammarens Tillfälliga Utskott visat, att de för ändamålet nödiga medlen ej för närmaste framtiden finnas att erhålla. Om nu skrifvelsen likväl afärdas och Kongl Maj:t kommer till nästa Riksdag och i anledning af skrifvelsen äskar 2 å 300,000 kronor för att verkställa hvad Riksdagen begärt, så undrar jag just, hvad Kammaren skulle säga. Icke tror jag han vore villig lemna så dryga penningar för ändamålet, och icke ser jag heller att hon kunde kasta något klander på regeringen, som ju endast gått Riksdagens uttalade önskan till mötes.

Dessutom föreställer jag mig, att ett Tillfälligt Utskott ej kan lemna sådana utredningar, att Riksdagen derpå kan grunda beslut om en sådan statsutgift. Utredningar från Kongl. Maj:t torde i dylika fall få anses nödvändiga. En grundlig, af fackmän verkställd utredning skulle möjligen kunna gifva till resultat, att behofvet af fyrskepp på Kopparstenarne ej är det första och största behofvet i det afseendet för närvarande. Men jag tror icke, att åtminstone alla ledamöterna i det Tillfälliga Utskottet kunna hafva den kannedom i ifrågavarande hänseende, att Kammaren derpå kan bygga ett sådant slut, som det, hvartill Utskottet kommit.

Jag förenar mig således med den förste ärade talaren och yrkar afslag å Utskottets betänkande.

Herr Lyth: Med anledning af den siste ärade talarens yttrande, vågar jag begära ordet ännu en gång.

Han sade nemligen, att Första Kammarens Tillfälliga Utskott såsom skäl för sitt afslag anför, att det saknades medel. Men detta

Om utläggande
af ett fyrskepp
på grundet
Koppar-
stenarne.
(Forts.)

tror jag icke är förhållandet; ty då Riksdagen till Kongl. Maj:ts disposition för hvarje år anvisat 1 million kronor eller något mera, jag tror 1,080,000 kronor, till lots- och fyrväsendet i riket, har det visat sig, att dessa medel årligen lemnat öfverskott, som varit tillräckliga för de nybyggnader och förbättringar, som på detta område varit nödiga. Jag instämmer med den ärade talaren från Bohuslän i att tacksamt erkänna, att mycket blifvit på senare tiden åtgjordt för förbättrandet af vårt fyrväsende. Utskottet har icke heller kunnat eller ansett sig behöfva lemna någon utredning af denna sak, ty det tillkommer Kongl. Maj:t att göra. Derom är icke heller här fråga, utan blott att Riksdagen skulle uttala en önskan, att ett fyrskepp så snart som möjligt borde utläggas på Kopparstenarne. Medel torde väl kanske i framtiden kunna beredas för detta ändamål, likaväl som det förut skett till alla öfriga fyrskepp i landet. Jag anser, att fyr- och båkmedlen i allmänhet och måhända äfven någon gång ett litet anslag från handels- och sjöfartsfonden icke kunna användas till något bättre än till dylika saker. Jag kan således alls icke finna, att det föreliggande förslaget bör anses innebära någon anledning till oro för Kammaren, då Utskottet icke begär några medel, utan endast ett uttalande från Kammarens sida, att det är af behovet påkalladt, att snart erhålla skydd för sjöfarten å detta ställe.

Då jag nyss yttrade, att jag till någon del icke kunde gilla hvad den förste talaren anförde beträffande de uppgifna olycksfallen vid Kopparstenarne, menade jag dermed icke att hvad han sade var obefogadt i någon del, utan blott, att jag i de punkter, som rörde min motiou, var fullkomligt af samma öfvertygelse som förut derom, att berörda grund är högeligen farligt för sjöfarten. Den senaste talaren nämnde väl, att han för sin del tyckte det vara besynnerligt, att man skulle utlægga ett fyrskepp på Kopparstenarne, derföre att många människor antagas hafva omkommit på detta farliga grund. Detta anser jag emellertid verkligen vara vår skyldighet, om man kan komma till någon öfvertygelse härutinnan, och jag tror, att detta icke är alldeles svårt. De timade olycksfallen med de tvänne förut omnämnda skeppen af obekant nation, som strandade på Kopparstenarne och redlöst drefvo bort från grundet så nyligen som 1877, eller för icke fullt 2 år tillbaka bevisa ju detta, ty troligt är, att begge skeppen försvunnit med folk och allt. Detta är visserligen något, som borde mana oss att tänka på att skydda vår skeppsfart i dessa trakter, der man kan temligen säkert påstå, att många människolif blifvit utsläckt under mörka och stormiga nätter, då fartygen söndersplittras mot klipporna. Och hvarföre anlägga väl andra nationer fyr torn just på dylika grund, om icke för att förebygga sådana olyckshändelser. Ja till och med om också intet människolif skulle gå förloradt, anser jag det likväl vara vår skyldighet, att anlägga ett fyrskepp på detta farliga grund, som ligger midt i den stora farleden mellan norra och södra delen af Östersjön.

Af hvad här anförts finner jag alltså ingenting, som talar mot Utskottets betänkande, hvarföre jag fortfar att yrka bifall till det samma.

Herr Sven Nilsson i Efveröd: Jag är hufvudsakligen förekommen af Herr L. O. Larsson, och får för öfrigt erkänna att jag icke så satt mig in i frågan, att jag med bestämdhet kan uttala mig om densamma, allra helst som den utredning, Utskottet lemnat, synes mig temligen ensidig.

Utskottets ordförande beklagade, att den förste talaren som uppträdde emot Utskottets förslag, icke heller satt sig in i frågan och således ej kan bedöma den. Jag åter beklagar, att Utskottet icke utredt frågan så att det varit möjligt att kunna göra sig förtrogen med densamma, och ett likartadt förhållande inträffar, om jag vänder mig till de väckta motionerna. En särskild anledning till detta mitt klander emot Utskottet har jag funnit, då jag ser ett Första Kammarens Tillfälliga Utskotts utlåtande i samma fråga, som — efter hvad det vill synas — lemnar en fullständig utredning af ämnet. Jag beklagar dock, att detta utlåtande icke kommit denna Kammare till handa förr än just i det ögonblick, då ärendet skall här företagas till behandling, hvarigenom det gjorts omöjligt att kunna deraf tillräckligt taga kännedom för att fatta ett på öfvertygelse grundadt beslut.

Den siste ärade talaren sade, att Utskottet icke för det afsedda ändamålet begärt några medel af staten; men läser man klämman i Utskottets förslag, skall man dock finna, att detta resultat ovilkorligen framtvings om förslaget antages. Om man på samma gång läser motiveringen i Första Kammarens Tillfälliga Utskotts utlåtande, ser man, att det icke är så små summor, som erfordras för ifrågavarande ändamål. Utskottet säger nemligen på tredje sidan i detta betänkande: "Lotsstyrelsen anför vidare, att, om ändamålet på nöjaktigt sätt skall kunna vinnas, erfordras förläggandet till Kopparstenarne af ett fyrångfartyg, hvars anskaffande icke torde kunna beräknas lägre än till 200,000 kronor och det årliga underhållet till minst 21,000 kronor". Jag föreställer mig, att denna Kammare icke onödigtvis skulle vilja till Kongl. Maj:t framkomma med begäran om en utgift för staten till så dryga belopp som här ifrågasattes förr än frågan på samma gång fått den utredning, som är af behofvet påkallad, och hvilken utredning ingen annan än Kongl. Maj:t är i tillfälle att lemna. Om Kammaren bifaller förslaget, får den äfven måhända snart nog draga konsekvenserna deraf. Men då frågan visar sig uti sin fulla dager, skulle det måhända befinnas vara bäst att icke hafva medverkat till att den återkommit. Således tror jag icke, att det kan vara skäl för Kammaren att biträda ett sådant utlåtande som det, hvilket nu föreligger, aldri helst som frågan för närvarande är under utredning. Och jag föreställer mig att, om frågan är så behjertansvärd, som här blifvit framhållet, Kongl. Maj:t icke skall underlåta att, så snart fullständig utredning vunnits, utan någon särskild påtryckning förelägga frågan till Riksdagens afgörande.

Jag förenar mig derföre med den förste talaren, hvilken yrkade att motionen för det närvarande icke måtte till någon Riksdagens åtgärd föranleda.

Herr Bokström: Jag har begärt ordet för att till bemötande

Om utläggande af ett fyrskipp på grundet Kopparstenarne.
(Forts.)

Om utläggande
af ett fyr-
skepp på grun-
det Koppar-
stenarne.
(Forts.)

upptaga några af de anmärkningar, som under denna diskussion blifvit gjorda mot Utskottets föreliggande betänkande.

Det har anmärkts, att här fattades utredning och tillförlitliga uppgifter om antalet och omfånget af de olyckshändelser, som å ifrågasvarande undervattensgrund timat. För min del får jag deremot uttala den öfvertygelsen, att ingen myndighet i världen kan lemna en sådan utredning; då ingen mensklig hjälp är vid sådana tillfällen till hands och ej heller någon finnes, som kan frambara rapport om olyckan till myndigheterna. Ifrågasvarande grund ligger ju långt från stranden ute i hafvet och midt i farleden. Det är tydligt att olyckor der skola inträffa, men det är också lika tydligt att de olyckor, som der tima, icke kunna komma till myndigheternas kännedom i samma grad, som dessa olyckor på kusten, der man på siffran kan uppgifva strandningarnes antal. Min mening är ingalunda att förringa behovet af liknaude räddningsanstalters anbringande på kusten, der de anses behöfliga; men då jag vet att här förefinnes ett trängande behov, som behöfver afhjelpas, så är detta för mig åtminstone en tillräcklig anledning att påyrka den föreslagna åtgärdens vidtagande. Det ligger mera sanning, än i en skepparhistoria, i den sägen, att alltför många vid Kopparstenarne fått segla in i evigheten, utan att hinna läsa sitt fader vår till slut.

Man har vidare ryggat tillbaka för den ifrågasatta åtgärden, enär densamma skulle komma att medföra kostnader af ända till 200,000 kronor. Mine Herrar! Vi må i våra inre angelägenheter inskränka oss så mycket som helst, men detta är ingen sådan angelägenhet; det är en internationel angelägenhet, hvarom här fråga, en förbindelse mot andra nationer och menskligheten, och hvilken förbindelse vi torde vilja till punkt och pricka uppfylla. Skulle det deremot visa sig, att vi antingen icke kunna eller icke vilja uppfylla sådana förbindelser, så skola främmande nationer lätt komma på den tanken, att vi icke äro värda den frihet och den sjelfständighet, vi göra anspråk på — en åsigt, till hvars spidande jag hoppas att denna Kammare icke vill bidra.

På grund af hvad jag haft äran anföra och på de af Utskottet angifna skäl yrkar jag bifall till Utskottets hemställan.

Herr Adlersparre: Jag hade icke ämnat yttra mig i denna fråga, emedan jag anser den föreslagna underdåniga skrifvelsen icke vara af någon väsentlig vikt. Jag är nemligen öfvertygad om, att Herr Sjöministern skall skrifvelsen förutan vidtaga alla de åtgärder, som stå i hans makt, för att så snart som möjligt få ett fyrfartyg utlagdt på det verldsbekant furliga grundet *Kopparstenarne*. Men å andra sidan har jag blifvit uppkallad deraf, att några talare yttrat sig med en allt för likgiltig ton om vår sjöfart och hvad den kräfver. Sjöfarten förtjenar Riksdagens behjertande, och jag tror att den föreslagna skrifvelsen skall, om icke medföra någon direkt nytta, så åtminstone icke göra någon skada. Till denna föreställning anser jag mig så mycket mer berättigad som Herr Statsrådet och Chefen för Sjöförsvarsdepartementet, ehuru här närvarande, icke opponerat sig emot skrif-

velseförslaget. Att representanten från Karlskrona opponerat sig deremot betyder väl icke alldeles detsamma.

Man har anmärkt, att Utskottet icke haft sakkänedom, icke lemnat tillräcklig utredning åt frågan. Det vill jag visserligen medgifva. Men å andra sidan finnas här fakta, som, enligt mitt förmenande, öfverväga all den utredning, som ett Riksdagens tillfälliga Utskott skulle kunnat skriva ihop, nemligen *dels* den omständigheten att under långliga tider fullt sakkunnige personer uttalat den önskan att få ett fyrskepp på *Kopparstenarne*, och *dels* särskilt det förhållandet, att den af sakkunnige män år 1877 sammansatta komité, som fått till uppgift att yttra sig öfver hvilka åtgärder borde vidtagas för en ändamålsenlig belysning af farlederna i Kattegat och Östersjön, såsom den förnämligaste åtgärd, hvad Östersjön beträffade, föreslagit ett fyrfartygs utläggande på *Kopparstenarne*. Således hafva vi här auktoriteter, som måste sättas vida högre än de upplysningar som ett tillfälligt Utskott eller några ledamöter af Kammaren tilläfventyrs kunnat under Riksdagen anskaffa eller hopsamla.

Här har äfven talats om den större utredning som det af Första Kammaren tillsatta tillfälliga Utskottet gifvit åt frågan. Derom vill jag icke tvista. Jag kan gerna medge att så är förhållandet; men dock icke mycket att skryta med. I denna prisade utredning saknas en vigtig omständighet, som kunnat och bort framhållas, den nemligen, att nyssnämnda 1877 års komité, som föreslog ett fyrfartygs utläggande vid *Kopparstenarne*, jenväl framhöll, hurusom det vid *Utgrundet* i Kalmarsund förlagda fyrfartyget kunde utan skada för sjöfarten ersättas med en fast fyr, på en utskjutande klippa vid kusten, hvarigenom fyrfartyget blefve ledigt att användas vid *Kopparstenarne*. Genom denna åtgärd skulle den af Första Kammarens tillfälliga Utskott beräknade stora kostnaden, 200,000 kronor, blifva betydligt reducerad.

Som sagdt är, jag anser det icke vara af synnerlig vikt, att skrifvelsen i fråga afgår; men jag tror dock att den kan vara till något gagn, då den ger öfverstyrelsen ett moraliskt stöd att begagna alla till buds stående medel för att så fort som möjligt vidtaga den viktiga som med skrifvelsen afses.

Jag instämmer derföre med dem, som yrkat bifall till det föregående förslaget.

I detta anförande förenade sig Herrar *Peyron* och *Hedin*.

Herr Gasslander: Det var ett yttrande af ordföranden i det Tillfälliga Utskottet, som gifvit mig anledning att begära ordet. Han nämnde att det af mig omtalade engelska fartyget *Leda* törnat på under storm och att man icke kunde veta, huruvida icke strandningen uteblifvit, derest belysning funnits vid *Kopparstenarne*. Jag ber att deremot få erinra, att strandningen skedde vid klar luft och att således olyckshändelsen synes hafva timat oberoende deraf, att fyrfartyg icke varit utlagdt å strandningsstället. För öfrigt torde jag få tillägga, att den redogörelse, jag lemnat för de i Utskottets tablå uppräknade strandningar grundar sig på officiella uppgifter, inkomna, till

Om utläggande af ett fyrskepp på grundet Kopparstenarne.
(Forts.)

Om utläggande
af ett fyrskepp
på grundet
Koppar-
stenarne.
(Forts.)

Lotsstyrelsen och till Konungens vederbörande Befallningshafvande; de händelser, Utskottet omtalar och om hvilka jag icke haft något att upplysa, äro sådana, beträffande hvilka inga upplysningar inkommit till Konungens Befallningshafvande eller Lotsstyrelsen. Dessutom vill jag nämna, att jag ingalunda uppträd för att förringa behovet af ett fyrskepps utläggande på grundet Kopparstenarne. Detta kunde så mycket mindre vara min mening, som jag i mitt anförande nyss åberopade att så väl i det af 1877 års komité afgifna utlåtande, som i Kongl. Lotsstyrelsens underdåniga promemoria den 11 Februari innevarande år en sådan åtgärd förordas. Jag ansåg endast, att den i fråga satta skrifvelsen vore onödig, då det visat sig att vederbörande myndighet hade saken i åtanka samt för öfrigt sjelfva skrifvelseförslaget, sådant det blifvit affattadt, stode i bra ringa sammanhang med motiveringen för detsamma. Det heter nemligen der bland annat, att "omsorgen om vårt anseende och vår ära i förhållande till utlandet ålägga oss att icke dröja längre än som oundgängligen nödigt är med vidtagande af sådana åtgärder, hvarigenom dylika upprörande och sorgliga olyckor, som nyligen timat vid mera nämnda grund, så vidt möjligt är, för framtiden förebyggas". Då Utskottet föreslår, att Riksdagen skall i skrifvelse till Kongl. Maj:t anhålla, att ett fyrskepp måtte, *så snart nödiga medel kunna der till anskaffas*, till sjöfartens skyddande utläggas på grundet Kopparstenarne, skulle slutsatsen häraf blifva den, att nödiga medel för närvarande icke finnas till fullgörande af en åtgärd, som är för häfdande af vårt lands ära och anseende af behovet påkallad. Utlåtandet hade varit mera öfverensstämmande med motiven, om Utskottet hemställt att Riksdagen skulle förklara sig villig att genast anvisa nödiga medel till den föreslagna åtgärden.

Mot den ärade talaren på bohuslänsbänken ber jag få nämna, att jag alldeles icke yttrat mig om behovet af belysning af våra inre farvatten. Jag har icke sakkämedom i detta afseende och har således ej heller yttrat mig derom, utan omnämde endast de åtgärder, som Lotsstyrelsen ansett behöfliga för sjöfartens säkerhet vid vissa kuster, och jag hemställer till Kammaren, om icke Lotsstyrelsen må anses sakkunnig att bedöma, på hvilka ställen anstalter för upplysning af våra farvatten företrädesvis böra anbringas.

Herr Ödman: Jag skulle icke åter igen begärt ordet i denna fråga, om det icke hade varit för att tillägga något, som jag förglömdo att vid mitt första anförande anmärka och hvilket jag sedan funnit — af vissa talares farhåga för de kostnader som ett fyrfartygs utläggande på grundet Kopparstenarne skulle tillskyndas staten — vara nödvändigt att få upplysa om. Det är nemligen det, att i och med detsamma som ett sådant fyrfartyg utlägges på ifrågavarande grund, kan en af de två fyrarne som äro placerade på Gotska Sandön indragas. Och som jag vill påminna mig att dessa fyrarnas äro byggda af jern, så kunna såväl tornet som fyrapparaten lämpligt förflyttas derifrån till en annan ort, der den kan finnas behöflig, och i detta fall betydligt förringa den stora kostnaden som beräknats för detta

fyrfartygs utrustning — hvilken kostnad jag för min del tror är för högt uppskattad — emedan detta fartyg icke behöfver hafva dyrbarare utrustning, än dem vi redan hafva utlagda i öppen sjö. Yrkar fortfarande bifall till Utskottets förslag.

Om utläggande af ett fyrskepp på grunde! Koppersternarne.
(Forts.)

Herr Åke Andersson: På de skäl Herr Adlersparre anfört, yrkar jag bifall till Utskottets förslag. Då en enskild person är i lifsfara, gör han allt hvad han kan för att rädda sitt lif, och äfven de, som äro i hans närhet, bidra dertill. Jag tror det skrifvelseförslag som här är i fråga kan, huru oskyldigt det än är, vara ett uttalande derom, att Andra Kammaren icke skyr några uppoffringar, då det gäller att rädda lif och egendom åt såväl sina egne landsmän som andra nationers sjöfarande. På dessa enkla skäl och under åberopande af hvad herr Adlersparre anfört yrkar jag bifall till Utskottets förslag.

Härmed var öfverläggningen slutad. Efter upptagande af de yrkanden som förekommit, gaf Herr Talmannen, enligt dem, propositioner dels på bifall till Utskottets hemställan och dels på afslag å samma hemställan och fann Herr Talmannen den förra propositionen vara med öfvervägande ja besvarad. Som votering likväl begärdes, skedde uppsättning, justering och anslag af en så lydande voteringsproposition:

“Den, som bifaller hvad Tredje Tillfälliga Utskottet hemställt i Utlåtandet N:o 5 (i samlingen N:o 14), röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner nej, har Kammaren afslagit Utskottets hemställan.

Omröstningen, i vanlig ordning verkställd, visade 106 ja mot 44 nej; hvadan Utskottets förslag af Kammaren bifallits.

Protokollsutdrag rörande detta beslut, som jemlikt 3 mom. af 63 § Riksdagsordningen borde Medkammaren delgifvas, blef för sådant ändamål omedelbart efter beslutets fattande uppsatt och justeradt.

§ 7.

Föredrogs Banko-Utskottets Utlåtande N:o 8, i anledning af väckta motioner om återutgifvande at riksbankssedlar å en krona.

Om utgifvande af riksbankssedlar å en krona.

Berörda motioner voro afgifna inom Andra Kammaren af Herr J. A. Sjö, Herr Johannes Andersson från Bohus län och Herr A. W.

Om utgifvande af riksbanks-sedlar å en krona.

(Forts.)

Wigardt (motionerna N:is 18, 32 och 33); och hade motionärerne hemställt:

Herr *Sjö*, med hvilken Herrar A. Svensson, L. J. Larsson, Jöns Persson, C. Mejenqvist, F. Andersson, J. Smedberg, P. Engman, J. Jonasson, P. Westman, A. F. Petersson, C. Magni, C. I. Bengtsson och Åke Andersson sig förenat: "att Riksdagen må besluta och åt Banko-Utskottet uppdraga att för Fullmäktige gifva till känna, det Riksbanken från och med 1880 års ingång skall utgifva sedlar å en krona, till belopp af två millioner, hvilken sedelstock vid omkring samma siffra framgent bibehålles; samt att Riksdagen uppdrager åt Banko-Utskottet att i öfverensstämmelse härmed föreslå nödiga ändringar i bankoreglementet;"

Herr *Johannes Andersson*, med hvilken Herr A. P. Lind instämt, ett med Herr *Sjö*s lika lydande förslag; och

Herr *Wigardt*: "att Riksdagen må besluta samt åt Banko-Utskottet uppdraga att för Fullmäktige i Riksbanken tillkännagifva, det sedlar å en krona å nyo skola så fort som möjligt utgifvas, samt att Riksdagen uppdrager åt Banko-Utskottet att i öfverensstämmelse härmed föreslå nödiga ändringar i bankoreglementet."

Utskottet hade, i anledning af dessa motioner, föreslagit, att desamma icke måtte till någon Riksdagens åtgärd föranleda.

Enligt anteckning å Utlåtandet, hade Herr *Sjö* inom Utskottet reserverat sig deremot, under yrkande att Riksdagen, med afslag å Utskottets hemställan, ville besluta:

1:o) att åt Banko-Utskottet uppdraga att för fullmäktige gifva till känna, det Riksbanken från och med 1880 års ingång skall utgifva sedlar å en krona, till belopp af två millioner, hvilken sedelstock vid omkring samma siffra framgent bibehålles, samt

2:o) att, i sammanhang härmed, åt Banko-Utskottet uppdraga att föreslå nödiga ändringar i bankoreglementet.

Sedan Utskottets hemställan blifvit uppläst, begärdes ordet af

Herr *Sjö*, som yttrade: Då jag ej kunnat biträda det slut, hvar till Utskottet kommit, har jag reserverat mig mot detsamma och ber nu att vid frågans föredragning få yttra några ord.

Som vi minnas, biföll denna Kammare förliedet års riksdag mitt förslag derom, att Riksbanken måtte få utgifva sedlar å 2 kronor, fastän detta förslag i Första kammaren föll. Fortfarande är det min fulla öfvertygelse, att det skulle vara både nyttigt och gagneligt, om mindre sedelvalörer än nu finge af Riksbanken utgifvas, hvadan jag äfven tager mig friheten att yrka afslag å Utskottets betänkande och bifall till min reservation. Och då jag gör detta, gör jag det af det skälet, att det för landtbefolkningen skulle blifva till stor fördel och bekvämlighet, dels vid försändning af penningar medelst posten och dels vid liqvider man och man emellan, om sådana mindre sedlar af

riksbanken finge utgifvas. Man får med den nuvarande anordningen, att ej mindre sedlar än å fem kronor få utgifvas, underkasta sig mera besvär, än nödigt vore, vid försändning af penningar med posten, enär man icke gernä kan för jemn liqid sända silfvermynt, ty i så fall blir befodringsafgiften mycket dyrare än om sedlar af mindre valör för jemn liqid finge i försändelsen inläggas. Sannt är ock, att, om den enskilde förlorar något af det metalliska myntet, har icke allenast han utan äfven Riksbanken gjort en förlust, men så är ej förhållandet med sedelmyntet, ty om den enskilde förlorar en sedel, gör han visserligen en förlust, men icke Riksbanken; den enskilde då endast skattar till staten.

Jag hoppas, att denna Kammares ledamöter skola bifalla denna min reservation, såsom afseende en för hela landtbefolkningen väl behöflig fördel, hvarföre jag äfven vågar vänligen anhålla hos Kammarrens ledamöter, att de ville bifalla samma reservation.

Häruti instämde Herrar *Lind* och *Johannes Andersson* i Knarrevik.

Herr *Herslow*: Vi må egentligen icke förundra oss om hvarje reform på det ekonomiska området och framför allt hvarje förändring af mynt, mått och vikt, hur nyttig och principiellt riktig denna förändring än må vara, likväl framkallar en ganska allmän känsla af missbelåtenhet. Denna misstämning och ovilja har oftast sin enkla förklaring deri, att allmänheten genast och lifligt känner olägenheterna af förändringen, under det att den först så småningom hinner göra fullt klart för sig begreppet och fördelarne af det nya systemet. Derjemte är onekligt, att just vårt svenska folk har ganska stor svårighet att slita sig löst från den äldre ordning, de gamla vanor, som förut funnits på detta område. Det fasthåller vid det förflutna till en nästan förvånansvärd grad. Vi se t. ex. ännu, huruledes på många ställen det nya myntsystemet långt ifrån trängt undan det gamla. Man hör ännu i denna dag personer hos oss räkna i tolfskillingar, niomarkare och tredalrar — med ett ord röra sig med minnena från forna tidens många olika myntsystem — under det man i Danmark, der en motsvarande förändring i myntet dock försiggick långt senare, är komplett ifrån det gamla.

Det är då icke heller att förvånas öfver, att de gamla "ettorna" alltjemt gå igen och låta höra af sig, att de alltjemt lefva kvar i minnet, då det ännu knappt förflutit fyra år sedan de afskaffades. Mig tyckes dock dessa gengångare icke i lifstiden ha varit sådana föremål, vid hvilka man företrädesvis plägar fästa sin tillgifvenhet. Hvar och en, som rätt minnes dessa smutsiga, trasiga och illaluktande papperslappar, måste, om han ej erinrar sig vanans makt, finna det högst besynnerligt, att det nyinförda bättre skiljemyntet, som icke lika troget bibehåller hvarje spår af sin *vevlingsrika* verksamhet, ännu här och der ses med sneda blickar och långtifrån lyckats tränga undan folkets egendomliga längtan efter det »goda gamla». Att det hårda myntet är för den mindre handeln och den dagliga omsättningen långt bättre och mindre slitbart materiel än pappersmyntet torde dock öfverallt annorstädes vara allmänt erkändt; det är då högst

Om utgifvande af riksbanks-sedlar å en krona.
(Forts.)

Om utgifvande
af riksbanks-
sedlar å en
krona.
(Forts.)

märkvärdigt att det icke vinner erkännande hos oss. — Vål finnes ännu månget land, som begagnar skiljemynt af papper; men man gör det då af samma anledning, som så ofta drifver oss att nyttja dåliga saker i stället för goda, den nemligen att vi icke hafva råd att hålla oss med det bättre. — Men äfven i dessa land förnekar man dock icke att metallmyntet är ett bättre mynt; tvärtom längtar man vanligen ifrigt efter att få det.

Motionärerne hafva till stöd för sitt förslag åberopat trenne grupper af argument. Den första af dessa kan sammanfattas under benämningen »*beqvämlighetskäl.*» Hit hör först och främst det argument, som ett par af motionärerne anföra såsom afgörande skäl, att nemligen vid »betalning af skatterna till det allmänna», eller, såsom en annan framhåller, vid »skogsafverkningar, nyodling och andra större arbetsföretag» behöfvas *jemna* penningar; då skulle motionärernes pappersmynt vara särskildt beqvämt.

Jag kan likväl icke förstå annat än att en »*etta*» i silfver är lika väl jemna penningar som en »*etta*» af papper. Jag kan således icke inse hvad den saken har med föreliggande fråga att göra, eftersom det härvid egentligen beror blott på, huruvida skiljemynt. — vare sig det är af silfver eller papper, — finnes i tillräcklig mängd. Men inom den södra delen af landet kan jag försäkra, att vi hafva en ganska stor rikedom på skiljemynt; och underligt vore, om i norra och mellersta delarne af landet kan förefinnas någon brist i detta hänseende, då enligt sista redogörelsen Riksbanken vid 1878 års utgång hade ineliggande icke mindre än 2,928,000 kronor i sådant mynt, hvilket man när som helst kan uttaga eller requirera till den plats der det behöfves. Från synpunkten af allmänna rörelsens behof af skiljemynt tror jag, att man sålunda fullt tillgodosett alla beqvämligheters kraf genom det nuvarande skiljemyntet; här förefinnes ingen grund att längta efter pappersettorna.

Hvad beträffar det andra af motionärerne anförda beqvämlighetskälet, eller att man behöfver pappersmynt af smärre valör för försändelser med posten, tror jag äfven att man i detta afseende saknar det gamla hufvudsakligen därför att man icke gjort sig fullt förtrogen med det nya. Man säger att det under nuvarande förhållanden är förenadt med stora olägenheter, att från ett ställe till ett annat sända smärre eller ojemna belopp. Men äfven om man hade att tillgå enkronesedlar, kunde man ju i alla fall icke utan anlitande af det hårda och tyngre myntet öfversända ett sådant belopp som t. ex. 7 kronor 39 öre; skall banken då kanske utgifva pappersmynt af ännu mindre valör och på alla möjliga belopp? Mig tyckes dock härvid idealet vara, att hvar och en för en sådan remiss kan skaffa sig en sedel lydande precis å det belopp, han behöfver. Och detta är just hvad han nu kan; han behöfver endast helt enkelt från närmaste postanstalt vid lägligt tillfälle hemta hem ett aantal postanvisningsblanketter, derefter vid behof ifylla en sådan blankett samt medsända en sedel på ett större belopp; han har dermed skaffat sig en sedel precis så stor som han skall sända, och får tillbaka hvad som icke skall afsändas. Samma bud, som i alla fall skulle taga brevet till

posten, tager nu blanketten dit — ja man har till och med den bekvämligheten, som jag för min del skattar ganska högt, att man alls icke behöfver skriva något bref. Och hvad budets uppdrag beträffar, synes det mig ej mer konstigt eller inveckladt, än när bud utskickas till staden eller närmaste handelsbod för att der inköpa hvilken annan vara som helst. Här, jag återupprepar det, kommer den obenägenhet, som för närvarande på många håll förefinnes mot det nya skiljemyntet, — liksom mot hvarje reform i allmänhet — hufvudsakligast deraf, att man icke gjort sig så fullt förtrogen med det nya sättet, att man anlitat detsamma såsom man kunnat och bort.

Det andra argumentet för återinförande af enkronesedlarne hemta motionärerne i den, föregifna vinst för staten som härigenom skulle uppkomma. Sedan man nemligen talat om denna fråga från den enskilda fördelens synpunkt, söker man ock, helt välvilligt, lägga i dagen statens intresse i saken, och en motionär säger att riksbanken genom antagande af motionärens förslag skulle göra en vinst af cirka 100,000 kronor årligen. Han har kommit till denna slutsats genom att beräkna 6 procents ränta på de två à två och en half millioner, som skulle utsläppas. För min del tror jag icke att någon bank kan räkna 6 procents ränta på sin sedelemmission; men allraminist kan riksbanken göra det på ett så besvärligt och kostbart sedelslag som etorna vora. Också förvånar det mig verkligen att ett sådant påstående kunnat göras, då bankofullmäktige sjelfve, hvilka väl äro mest kompetente att bedöma saken ur riksbankens synpunkt, förklara att det icke blefve en vinst, att återupptaga dessa sedlar, utan tvärtom skulle åstadkomma en minskning af riksbankens normala vinst på sin sedelemmission i dess helhet.

Men motionären lofvar riksbanken ännu ett annat slags vinst af de återinförda småsedlarne, den nemligen, att dessa sedlar så lätt förstöras och riksbanken derigenom går fri från krafvet. Jag hemställer om *detta* är en *anständig* grund för Riksdagen att åter införa den; jag hemställer, om någon hederlig man kalkylerar en vinst derpå, att hans skuldsedlar möjligen komma att slarvas bort och han derigenom blifver qvitt sin skuld. Jag anser, att bankofullmäktige hafva fullkomligt rätt, då de säga, att en sådan vinst är af den beskaffenhet att icke böra i bankstyrelsens eller Riksdagens beräkningar ingå.

Det tredje argumentet, som anförts, äro exemplen från andra länder, "såsom Italien, Österrike, Nordamerika och Ryssland", hvilka länder utgifva sedlar å mindre valörer än motionären i sitt förslag afser. Jag tager fasta på de anförda exemplen; de äro i hög grad betecknande. Jag vet dock knappast, om *jag* för min del i fråga om införande af reformer på bankväsendets område i allmänhet skulle våga taga rekommenderande exempel från bruket inom just dessa länder. Är det från Italien, Österrike och Ryssland som vi skola söka våra mönster, så kan det lätt hända, att en motionär en annan gång föreslår, att vi skola införa sedlar som gå med 20 à 30 procents agio mot guld, ty sådant brukas också i dessa länder. Vårt pappersmynt skulle då lyda på ett belopp, men inlösas blott med 60 à 70 procent deraf klingande mynt, allt efter omständigheterna. Jag tror icke att

Om utgifvande
af riksbanks-
sedlar å en
krona.
(Forts.)

*Om utgifvande
af riksbanks-
sedlar å en
krona.
(Forts.)*

allt, som här eller der i utlandet är bruk, bör gälla som modell för oss, då fråga är om att ordna våra finansiella förhållanden.

Mine herrar! vi få aldrig glömma den enkla regeln, att sedeln endast är ett myntlöfte och icke ett mynt; i sedelutgifvarens hand är den ett löfte om mynt, i sedelemottagarens en förhoppning om mynt. Men det är icke lyckligt, att ett land bygger sin ekonomiska existens uteslutande på löften och förhoppningar. Då 1830 års realisation företogs, var afsigten dermed den att så mycket som möjligt skaffa realiteter, der man förut nöjt sig med löften om sådana. Vi hafva sedan dess på femtio år tagit tvenne små steg framåt i denna riktning, Det ena bestod i afskaffandet af sedlar å mindre valör än en krona. Man jemrade sig äfven då bittert öfver åtgärden, bittert, ty dessa små sedlar voro så "beqväma"; men de blefvo dock afskaffade, och nu tänker ingen på dem utan med ett medlidsamt löje. För 4 år sedan beslöto vi oss för steget n:o 2, i samma afsigt att få mera metalliskt mynt in i allmänna rörelsen, och vi togo då bort ettorna. Kan detta kallas att gå för fort framåt? Kunnat vi verkligen anses ha rusat så häftigt åstad, att försigtigheten bjuder oss taga ett steg tillbaka?

Man har sagt att detta pappersmynt är det billigaste mynt, vi kunna hafva. Men är det också afgjort, att det är en fördel att hafva ett billigt mynt? Jag tillåter mig påstå att, hvad pappersmynt beträffar, är det ett erkänt axiom, att detta mynt icke är ett godt mynt, utan för så vidt det är lika dyrt som guld, det vill säga, att man bakom det löfte, som sedeln innebär, har verkligheter, som sätta sedelutgifvaren i stånd att när som helst hålla sitt löfte. Först då är pappersmyntet jemngodt med guldmynt, men då kostar det också lika mycket som guld. Och kostar det lika mycket, så är det en ofantlig fördel i fråga om myntväsendets stadga och trygghet, särskildt i oroliga tider, att i stället för att hafva landets metalliska mynt samlat på ett enda ställe, hafva det någorlunda spriddt öfver hela landet, att hafva det förvaradt i hundratusentals kassor i stället för i en enda. Det första franska banken gjorde, då faran blef öfverhängande, var att draga in sina sedlar och vägra deras utsläppande, samt göra alla sina betalningar i guld; detta därför att den icke ansåg lämpligt att på en punkt samla landets hela metalliska valuta, under det att folket i sina fickor blott hade promesser om delaktighet i samma metallförråd. Jag hoppas det ögonblick aldrig måtte komma, då vårt land handgripligen får besked om att myntlöften icke är det samma som mynt. Låtom oss tänka efter huru långt vi redan kommit i användningen af papperssystemet. Jag har t. ex. att fordra penningar af en person, som för denna fordran accepterat en vaxel. När jag vid förfallotiden kommer med mitt papper, betalar han mig kanske med ett annat papper, en anvisning på en bank. Jag går med detta papper till banken och får det der inlöst med andra papper, nemligen bankens sedlar. Är det en privatbank och är jag riktigt ängslig, så kanske jag af försigtighet anser mig böra utbyta dessa sedlar mot andra papper, nemligen mot riksbankssedlar. Och känner jag mig ändå icke trygg, ja, då infinner jag mig i riksbanken, der jag slutligen får verkligt mynt, så långt förrådet förslår. Ty äfven här,

i sista instansen, baserar sig rörelsen icke på verkligheter utan på löften, äfven här räknas såsom guld hvad som icke är guld. I riksbankens metalliska kassa inberäknas nemligen som bekant, accepterade, utrikes betalbara vexlar, således papper, hvilka möjligen alldeles icke ega större trygghet eller större värde än det första papper som utgjorde utgångspunkten. Huru högt skola vi uppbygga detta pappers-torn? Är det icke skäl tillse, att vi så småningom kunde nalkas den tid, då vårt myntsystem komme att hvilat på metall? För min del önskar jag lifligt, att tanken med 1830 års realisation en gång måtte vardas full verklighet, och jag hoppas att Riksdagen eller dess Andra Kammare icke måtte af betydelselösa beqvämighetsskäl rygga tillbaka redan vid första stegen till ett sådant mål. Jag anhåller om bifall till Utskottets förslag.

Om utgifvande af riksbanks-sedlar å en krona.
(Forts).

Herr Lars Ersson i Wik: Att hålla så långa föredrag, som den siste ärade talaren gjort, torde vara helt och hållet onödigt, då väl frågan nära nog kan anses vara på förhand afgjord. På de skäl, som fullmäktige i Riksbanken framhållit uti sitt till Utskottet afgifna utlåtande öfver ifrågavarande motioner, yrkar jag bifall till Utskottets hemställan.

Herr Lyttkens: Så länge ettorna funnos kvar, var jag ibland dem, som motsatte sig deras indragning, bland annat af det beqvämighetsskäl, som då gjordes sig gällande deri, att de voro så synnerligen använda af alla klasser. Men sedan Riksdagen en gång beslutit deras indragning, vill jag af två skäl stå fast dervid: först och främst derför, att, om Riksdagen en gång fattar ett beslut, så vill jag för min del icke vara med om dess upphäfvande. Ty om vi icke vidhölle kontinuiteten härvid lag, kunde det komma derhän, att, sedan vi det ena året borttagit en sådan sak som papperspenningarne, kunde vi det följande året besluta deras återinförande, så ånyo indraga dem och åter igen införa dem o. s. v. Hvar skulle vi då någonsin finna säkerhet för ständiga rubbningar, kostnader och olägenheter? Detta är det ena skälet, att jag icke genom återinförande af enkronesedlar vill rubba helgden af ett en gång fattadt beslut. Men det andra skälet är för mig ändå viktigare eller åtminstone lika viktigt. Huru skulle det se ut, att nu åter införa pappersmynt såsom skiljemynt? Det vore detsamma, som att inför andra länder erkänna vår ekonomiska ställning vara sådan, att den icke kan uppehållas med klingande metall, utan att vi måste tillgripa den utväg, man anlitar i länder med ruinerade affärer, att till skiljemynt begagna papper. Af dessa skäl anser jag det vara af synnerlig vikt, att de beqvämighetsskäl, mau här talat om, icke må föranleda bifall till anskaffandet af ett sådant skiljemynt, och på de af Herr Herslow i öfrigt framställda grunder yrkar jag bifall till Utskottets hemställan samt hoppas, att saken nu må vara utkämpad. Då vid förra riksdagen fråga förelåg om utgifvande af tvåkronesedlar, förkastades förslaget derom uti Första Kammaren, hvilket också vid gemensam votering blef Riksdagens beslut. Det vore önskligt, om vi nu kunde slippa gemensam votering om en återgång till ett tillstånd, som vi en gång öfvervunnit.

Om utgifvande
af riksbank-
sedlar å en
krona.
(Forts.)

Herr Ekenman: Oaktadt jag i denna fråga hyser samma åsigt, som Utskottet i dess här föreliggande utlåtande gifver till känna, och jag sålunda inrangerat mig bland motståndarne till motionärernes förslag, ber jag dock på förhand få förklara, att jag icke ämnar upptaga Kammarens tid med att bemöta motionärernes skäl för deras framställning, och detta af den anledning, att dessa skäl redan vid en föregående riksdag — år 1875 — såsom vi veta, blifvit vägda mot andra skäl och dervid befunnits för lätta. Men det är just sistberörda omständighet, hvilken väckt min uppmärksamhet samt jemväl torde förtjena att af Kammaren synnerligen beaktas, en omständighet, som också af föregående talare redan blifvit påpekad, den nemligen således att den fråga, som här föreligger, helt nyligen blifvit afgjord i en alldeles motsatt riktning mot hvad motionärerne nu önska måtte ske.

När man såsom här önskar, att Riksdagen skall upphäfvä ett nyligen fattadt beslut, så anser jag för min del såsom ett oeftergifligt vilkor, att förhållandena vid det senare tillfället äro helt andra mot hvad de voro vid det förra samt att de omständigheter, hvilka kunna å saken inverka, ställa sig alldeles olika vid begge tillfällena. Men motionärerne hafva ej ens gjort något försök till utredning härutinnan, utan endast åberopat precis samma skäl, som förut blifvit af Riksdagen underkända.

I händelse inom Riksdagen ett sådant sätt att gå till väga skulle vinna genör, befarar jag att lagstiftningen skulle blifva utsatt för oupphörliga ryckningar. Ett sådant tillstånd vore betänkligt, i synnerhet inom banklagstiftningsområdet, som uppenbarligen är mera känsligt för rubbningar än andra.

Af nu anförda skäl yrkar jag bifall till Banko-Utskottets föreliggande förslag.

Herr Fosser: Ehuru till stor del förekommen af den föregående ärade talaren, ber jag dock att få yttra några ord i denna fråga. Jag skulle anse det mindre välbetänkt att åter införa sedlar på en krona. Ett sådant steg vore enligt mitt förmenande att gå i förvärd riktning. Det är ej längre sedlar, som behöfves i allmänna rörelsen, utan verkligt mynt. Den allmänna rörelsen, om hon skall blifva sund och god, kräfer ett underlag af metallisk valuta, som ej blott bör finnas i kassahvalfven, utan bör vara spridd öfver allt och finnas i folkets fickor. De sträfvanden, som i denna riktning under senare tider vidtagits, hafva, som hvar och en vet, rönt ganska ringa eller ingen framgång. Guldmyntets spridning i landet har hitintills varit ganska ringa och det enda, som vunnits genom de gjorda bemödandena att få ut verkligt mynt bland allmänheten, inskränker sig till spridningen af några millioner silfvermynt uti rörelsen i stället för sedlar. Detta mynt är visserligen ej annat än ett billoneradt skiljemynt, men dock en verklig och reel valuta. Likväl ifrågasättes nu att utbyta detta mynt mot sedlar. För min del skulle jag anse det mindre välbetänkt att taga ett sådant steg, men det ser nästan ut, som om man här i landet förlorat smaken för guld och silfver, och i stället på ett nästan lidelsefullt sätt öfverflyttat sitt förtroende till sedlarne. Detta synes

emellertid vara en förvånd, för att icke säga förskämd smak, som det åligger oss att motarbeta, ty får den uppfattningen allt mera insteg och rotfäste i allmänna tänkesättet, att pappersmyntet i alla afseenden kan ersätta klingande mynt, så kan detta lätt medföra vådor. Ty ett sådant föreställningssätt skulle förr eller senare återverka på banklagstiftningen och vår myntpolitik i allmänhet.

Ur dessa synpunkter kan jag ej annat än i alla delar biträda Banko-Utskottets hemställan. Jag vill härvid visserligen ej hafva förnekad, att icke de af motionärerne påpekade svårigheter kunna förefinnas i mera aflägsna landsorter, men är fullt öfvertygad att i samma mån kommunikationerna ökas, och nya poststationer vid jernvägslinierna öppnas, hvilket beständigt eger rum, äfvensom i den mån folket lär sig att tillgodogöra de resurser som finnas, genom att använda postremissvexlar, postanvisningar och så vidare, skola enkronesedlarne falla i glömska och saknaden efter dem försvinna, såsom fallet varit med de afskaffade mindre sedlarne à 8 och 16 skilling banko.

Jag yrkar bifall till Utskottets förslag.

Herr Biesert: Då sedan jag begärde ordet flere talare framhållit de åsigtter, jag ämnat uttala, kan jag nu fatta mig mycket kort. Särskildt anhåller jag att få instämma i herr Herslows anförande.

Med afseende å de praktiska svårigheter, hvilka motionärerne förmena hafva blifvit en följd af enkronesedlarnes indragning, har särskildt framhållits svårigheten att verkställa liquider vid större arbetsföretag. Denna svårighet torde dock vara mera inbillad än verklig.

Det synes nemligen som det hade undfallit motionärernes uppmärksamhet, att man numera kan remittera guld och silfvermynt till nedsatt porto, nemligen för guld 1 krona per skålpund för de första tio och deröfver 50 öre per skålpund, samt för silfver 50 öre för första skålpundet och deröfver 25 öre per skålpund. Således medför det hvarken svårighet eller nämnvärd remisskostnad att anskaffa klingande mynt. Den af motionärerne åberopade höga kostnaden vid remiss af små belopp, deri silfver måste ingå, befinnes icke så farlig om ens någon, då man närmare tager reda på förhållandet.

Jag har nemligen här i min hand 2:ne vanliga remissbref, hvardera innehållande ett ark postpapper samt det ena 17 kronor i sedlar (3 stycken à 5 kronor och 2 stycken à 1 krona) och det andra 13 $\frac{1}{2}$ krona i silfver, de senare inlagda i en dubbel kapsel af starkt papper. Och då det förre väger 15 $\frac{1}{2}$ gram och det senare 124 gram så blir, efter de för några dagar sedan antagna nya vigtsatserna, porto och rekommendation för båda brefven lika, eller 42 öre för hvardera.

Med dessa iakta för ögonen måste jag på det bestämdaste bestrida nödvändigheten att återgå till det gamla systemet att utgifva sedlar å 1 krona. För spridandet af *verkligt mynt* finnes dessutom en mängd andra och viktiga skäl, af hvilka föregående talare påpekat en del. Jag inskränker mig till det sagda och yrkar bifall till Banko-Utskottets föreliggande utlåtande.

Herr J. Anderson i Tenhult: De fördelar, som skulle komma

Om utgifvande af riksbanksedlar å en krona.
(Forts.)

Om utgifvande
af riksbank-
sedlar å en
krona.
(Forts.)

allmänheten till del, i fall sedlar af mindre valör än de nuvarande skulle utgifvas, hafva motionärerne redan framhållit. Men äfven andra skäl finnas, som kunna åberopas för bifall till motionerna. På landsbygden äro en mängd mindre postanstalter, af hvilka en del icke får emottaga och utlemna vexas på högre belopp än 5 kronor, en annan del icke på högre belopp än 10 kronor och åter en annan del icke på högre belopp än 20 kronor och så vidare. Kommer man nu till en postanstalt, som icke har rätt att mottaga vexas å högre belopp än 5 kronor, och vill afsända 10 kronor, så måste man begagna sig af två vexas. Likaså är förhållandet, om man skall från en postanstalt, som endast eger att taga mot vexas å belopp, icke öfverstigande 10 kronor, skicka 12, 13 eller 14 kronor. Man måste äfven i detta fall använda två vexas. Detta är obeqvämt och medför för allmänheten stora kostnader.

Banko-Utskottet har i sitt utlåtande, såsom det synes mig, hufvudsakligen fäst sig vid det stora besvär, som skulle uppstå för bankofullmäktige, i fall mindre sedelvalörer skulle utgifvas. Men då det är fråga om allmänhetens fördelar, lärer väl icke det större eller mindre besväret för bankofullmäktige hafva så mycken betydelse. På åtskilliga ställen i utlandet finnas äfven mindre sedelvalörer. Amerika till exempel har sedelmynt till så lågt belopp som 10 cents.

För min del får jag således anhålla om bifall till motionärernes och reservanten, Herr Sjös yrkande.

Herr Danielsson: Jag undrar icke öfver att motionärerne väckt i fråga varande förslag, ty äfven jag var en bland dem som segast höllo i för att få bibehålla våra enkronesedlar. Men jag har sedan dess funnit, att det går för sig i allmänna rörelsen undvara detta skiljemynt.

Jag tror, att hvad motionärerne anfört i afseende å de öfverklagade utgifterna för postförsändelser icke håller streck. Åtminstone har jag en sådan erfarenhet, och jag vill här nämna, att, om man med afsändande på posten skall uppgöra en liqid *under* en krona och härvid måste inlägga bland silfverslantar äfven en 5-öring af koppar, så blir brefvet af den vigt att *tvänne* porto åtgår, och om jag skall uppgöra en liqid *under* fem kronor och jag härvid sänder 4 en-kronor af silfver och vidare 70 à 80 öre i silfver, så uppgår brefvets vigt ändå ej till mera än tvänne portosatser, och jag kan äfven dertill inlägga handlingar till ett och annat arktal. Kostnaden i brefporto blir således lika så väl i det ena fallet som det andra.

Vidare tror jag icke, att det är lämpligt, att nu, då en indragning af enskilda bankernas femkronesedlar står på dagordningen, åter börja utgifva enkronesedlar.

Jag vill hoppas och förmoda, att Kammarerna låter vid Utskottets förslag bero, och får jag derföre hemställa om afslag å motionärernes yrkanden; helst som jag anser det är en klok anordning af myntväsendet och gagnande för den stora allmänheten att få hårdt mynt i rörelsen.

Herr Wigardt: Jag ämnar icke framställa något yrkande och skulle icke ens hafva begärt ordet, om jag icke liksom öfrige motionärer blifvit dertill uppkallad af den andre talaren i ordningen Herr Herslow, som syntes föreställa sig, att motionärerne icke hade reda på tillvaron af postremissvexlar eller andra medel att få mindre penningbelopp sända från en ort till en annan. Jag får säga, att jag icke skulle hafva framkommit med motion i ämnet, om jag icke blifvit dertill öfvertalad af en mängd af mina kommittenter och deribland flere affärsmän. Herrarne må emellertid icke föreställa sig, att det alltid är så bekvämt med dessa penningeförsändelser, som herr Herslow velat framhålla. Ty i sådana glest befolkade orter, som till exempel den jag tillhör, der man kan hafva flera mil till närmaste poststation, har det sig icke så lätt att betala en skuld med postanvisning och, å andra sidan, om jag får en sådan anvisning mig tillsänd, nödgas jag måhända resa flera mil för att få den infriad.

Jag vill dock icke göra något yrkande och detta hufvudsakligen derföre att, då frågan om de enskilda bankernas rätt att utgifva femmor och tior snart nog torde komma under Riksdagens skärskådan, det icke torde vara skäl att återinföra ettorna.

Jag gör intet yrkande, men såsom motionär i ämnet har jag velat yttra dessa få ord.

Herr Carl Ifvarsson: Jag undrar, om man ej kunde besluta sig för att helt enkelt godkänna Utskottets förslag utan vidare diskussion. Hvar och en kan väl se, att frågan om, huruvida det är lämpligt eller icke att bibehålla enkronesedlarne, är afgjord redan för ett par år sedan och att nu åter på allvar upptaga denna fråga förefaller mig verkligen underligt.

Då fråga är om en reform, bör man nogsamman se till och eftertänka, huruvida denna reform är lämplig och nyttig, men har man en gång gjort den, har man slagit in på en bana, så bör man icke heller rygga tillbaka. Skulle man så gå till väga i hvarje fråga, då skulle man sannerligen komma ganska illa derhän.

Jag hemställer om bifall till Utskottets förslag och hoppas, att vi skola slippa att höra talas om denna förändring på långliga tider.

Sedan öfverläggningen förklarats slutad och propositioner gifvits enligt de gjorda yrkandena, biföll Kammaren Utskottets hemställan.

§ 8.

Skedde föredragning af Banko-Utskottets Memorial N:o 9, i fråga om användningen af bankovinsten för år 1878.

Utskottet, som, enligt 1 § i den för detsamma gällande instruktion, hade till åliggande att om användningen af bankovinsten till Riksdagen afgifva förslag, hade vid fullgörandet af denna skyldighet tagit i betraktande dels hvad Kongl. Maj:t, uti dess till Riksdagen aflättna nådiga proposition om statsverkets tillstånd och behof, i ämnet föreslagit, och som afsåg att utaf ifrågavarande vinst, tillhoppa utgö-

Om utgifvande af riksbanks-sedlar å en krona.
(Forts.)

Om bankovinstens användning.

Om bankovinstens användning.
(Forts.)

rande 2,622,833 kronor 25 öre, ett belopp af 1,876,000 kronor måtte för statsverkets behof användas, dels hvad i två inom Andra Kammaren afgifna, bankovinsten rörande motioner blifvit hemställt, dels jemväl fullmäktiges i Riksbanken, på anmodan, till Utskottet afgifna yttranden i frågan.

Uti de nämnda motionerna var föreslaget:

af Herr *Ola Månsson* (motionen N:o 39): "att af Riksbankens under år 1878 upplupna vinst 1,300,000 kronor öfverlemnas till statsverket samt återstoden 1,322,833 kronor 25 öre åt Riksbanken bibehållas, att, då fullmäktige i Riksbanken finna sådant lämpligen kunna ske, begagnas till inköp af goda utländska statspapper, hvilka vid behof kunna användas för att stärka Riksbankens metalliska kassa".

och af Herr *A. F. Petersson*, med hvilken Herrar *J. A. Sjö* och *Carl Magni* sig förenat (motion N:o 111): att den del af Riksbankens för år 1878 upplupna vinst, som komme att åt Riksbanken bibehållas, måtte användas till förstärkande af den för afbetalningslån afsedda fond.

Och hade Utskottet, i öfverensstämmelse med hvad Fullmäktige i sina yttranden tillstyrkt, uti *punkten 1* af förevarande Memorial hemställt:

"att af Riksbankens under år 1878 upplupna vinst 1,300,000 kronor öfverlemnas till statsverket samt återstoden 1,322,833 kronor 25 öre åt Riksbanken bibehållas, att, då fullmäktige finna sådant lämpligen kunna ske, begagnas till inköp af goda utländska statspapper, hvilka vid behof kunna användas för att stärka Riksbankens metalliska kassa.

I anledning af denna hemställan yttrade

Herr *Abr. Rundbäck*: Ehuru jag naturligtvis tager för gifvet, att Utskottets förslag går igenom, tillåter jag mig dock att framställa det yrkande, att hela bankovinsten för år 1878 må till statsverket öfverlemnas.

Då jag gör detta yrkande, vill jag erinra derom, att alla föregående år, då fråga varit om att bibehålla halfva bankovinsten åt banken, jag varmt förordat en sådan åtgärd både i Utskottet, så länge jag var ledamot deraf, som i Kammaren, och detta derföre, att jag ansett och anser, det vara representationens pligt och skyldighet att i goda tider, då öfverskott i inkomster förefinnes, lägga undan något af öfverflödet och icke lefva upp alla tillgångarne för hvarje riksdag.

Men då inkomsterna icke förslå till utgifterna — och i ett sådant läge befinna vi oss nu — blir förhållandet ett annat. Vi hafva visserligen ganska flitigt anlitat en utväg för att betäcka den statsbrist, som förefinnes för år 1880 — och jag har äfven varit med att anlita den — nemligen *besparingarnes*; men så långt vi än gått på denna väg, hafva vi dock icke hunnit det mål vi eftersträfvat, nemligen att få inkomster och utgifter att gå ihop, utan att en ökad beskattning blir nödvändig. Och skall man — jag frågar — öka beskattningen, då man har tillgångar att disponera?

Enligt statsverkspropositionen utgör statsbristen för år 1880 ungefär 6¹/₂ millioner. Nu, om denna af Utskottet föreslagna afprutning skall ega rum, så att endast 1,300,000 kronor af bankovinsten skola öfverlemnas till statsverket i stället för af Kongl. Maj:t föreslagna 1,876,000 kronor, så minskas inkomsterna för år 1880 med ytterligare öfver en half million, hvarigenom statsbristen stiger till mera än 7 millioner, och jag hemställer, huruvida möjlighet förefinnes att på indragningarnes väg fylla denna brist utan ökad beskattning.

Således då jag anser att vi icke göra rätt uti att i denna svåra tid afstå ifrån bankovinsten på samma gång vid nödgas öka beskattningen, så har jag ansett mig böra framställa det yrkande jag nyss gjorde.

Herr Lyttkens: Oaktadt jag är en varm vän af alla utvägar, som stå Riksdagen till buds för att icke åstadkomma några nya skatteförhöjningar, och oaktadt jag på det varmaste skulle ifrå för hvarje ändamålselig utväg att hindra sådana att drabba landet, kan jag icke instämma med den talare, som nyss yrkat, att vi skulle taga hela bankovinsten under år 1878 till fyllande af statens behof, för att slippa den förespeglade skatteförhöjningen. Äfven riksbanken har sina fordringar att fylla, och dessa blifva nu måhända större sedan Riksdagen fått emottaga Kongl. Maj:ts nådiga proposition, att riksbanken skall öfvertaga alla de privatbankernas småsedlar å 5 och 10 kronors valör, som hittills varit i omlopp. Skulle vi då genom användandet af bankovinsten för annat ändamål beröfva riksbanken möjligheten af att fylla detta behof, tror jag Riksdagen skulle handla oklokt. Men äfven om detta förhållande icke nu är för handen, finnes redan nu en genom mångåriga omröstningar faststald princip nemligen, att endast halfva bankovinsten skall till statsverket öfverlemnas. Vi hafva sett att denna fråga utan votering och till och med utan diskussion af Första Kammaren bifallits, hvilket icke förut skett mera än en enda gång. Skulle nu Andra Kammaren rygga tillbaka och anslå hela den upplupna bankovinsten till statskassan, tror jag vi skulle handla oklokt.

Då jag icke anser mig behöfva yttra något vidare för att motverka det af den föregående ärade talaren framställda förslaget, inskränker jag mig till att yrka bifall till Banko-Utskottets förslag.

Herr *Granlund* instämde med Herr Lyttkens.

Vidare anfördes icke. Kammaren biföll Utskottets hemställan.

Punkten 2.

Blef äfven bifallen.

§ 9.

Föredrogs Banko-Utskottets utlåtande N:o 10, i anledning af väckt motion om inrättande af ett riksbankskontor i Östersund.

Om inrättande af ett riksbankskontor i Östersund.

Om inrättande
af ett riks-
bankkontor i
Östersund.
(Forts.)

Utskottet hade hemställt:

att berörda motion, som afgifvits inom Andra Kammaren af Herr *Gunnar Eriksson*, och hvaruti herrar *Hans Andersson* och *Olof Larsson* från Jemtlands län instämt (motion N:o 87), icke för närvarande måtte till någon Riksdagens åtgärd föranleda.

Herr Gunnar Eriksson yttrade: Vid denna sena timme har jag icke begärt ordet för att yttra mig i afseende på detta betänkande eller framställa något yrkande, som strider mot det slut, hvartill Banko-Utskottet kommit. Jag begärde ordet endast för att tacka Banko-Utskottet för den framtidsförhoppning Utskottet gifvit motionen, och som otvifvelaktigt ligger i de orden, att motionen icke "för närvarande" måtte till någon åtgärd föranleda. Jag ber derföre att med fullt förtroende få rekommendera frågan till framtida behandling, under försäkran, att den helt visst skall komma tillbaka. Min förhoppning är att densamma då skall erhålla önskad framgång.

Öfverläggningen förklarades slutad, hvarefter Utskottets hemställan bifölls.

§ 10.

Föredrogs och hänvisades till Lag-Utskottet Kongl Maj:ts denna dag, enligt § 4 här ofvan, till Kammaren aflemnade nådiga proposition, med förslag till lag om inteckning i jernväg och i sammanhang dermed erforderliga författningar.

§ 11.

Till bordläggning anmäldes följande från Stats-Utskottet inkomna utlåtanden, nemligen:

N:o 28, i anledning af Riksdagens år 1878 församlade revisorers berättelse, angående verkställd granskning af statsverkets samt andra af allmänna medel bestående fonders tillstånd, styrelse och förvaltning under år 1876;

N:o 29, i anledning af Kongl. Maj:ts nådiga proposition i fråga om afsättande till kronopark af indragna ryttmästarebostället Kolleberga N:ris 1 och 2;

N:o 30, i anledning af Kongl. Maj:ts nådiga proposition angående afsöndring af jord till byggnadstomter från indragna häradshöfdingebostället Hvetlanda, Thomas- och Kullagården;

N:o 31, i anledning af Kongl. Maj:ts nådiga proposition angående upplåtelse af jord från Eskilstuna kungsladugård till Eskilstuna mekaniska verkstad;

N:o 32, i anledning af Kongl. Maj:ts nådiga proposition, angående eftergift af kronofogden A. M. Dryselius och häradsskrifvaren E. J. Augustin ålagd skyldighet att gälda 1868 års ränta för Trysunda fiske i Vesternorrlands län;

N:o 34, i anledning af Kongl. Maj:ts nådiga proposition angående

afsöndring af jord från hemmanen Ridön till byggnadsplats m. m. för folkskola;

N:o 35, i anledning af Kongl. Maj:ts nådiga proposition angående reglering af kronans och bolagets P. A. Norstedt & Söner till hvarandra gränsande tomter å Riddarholmen;

N:o 36, i anledning af Kongl. Maj:ts nådiga proposition angående afsättande till kronopark af sergeantbostället Aplahult N:o 1 och andre korporalsbostället Bosakulla N:o 1; samt

N:o 37, i anledning af Kongl. Maj:ts nådiga proposition angående afsöndring af jord från förra regementspastorsbostället Vesterhus för utvidgning af Frösö mötesplats i Jemtlands län.

*Om inrättande
af ett riks-
bankskontor i
Östersund.
(Forts.)*

På förslag af Herr vice Talmannen *Wijk*, beslöts, att nämnda ärenden skulle å föredragningslistan för nästa sammanträde uppföras framför Lag-Utskottets redan två gånger bordlagda, men ännu ej till afgörande företagna utlåtande N:o 15.

§ 12.

Herr *Jöns Persson* afgaf en motion, afseende införande af öppen omröstning inom Riksdagens Kamrar och Utskott.

Denna motion bordlades, sedan derå tecknats ordningsnummern 128.

Herr *Themptander*, som äfvenledes anmält sig vilja afgifva en motion, blef för sagda ändamål uppropad och yttrade: I anledning af Kongl. Maj:ts denna dag till Riksdagen aflemnade nådiga proposition, med förslag till lag om inteckning i jernväg och i sammanhang dermed erforderliga författningar, ber jag att få afgifva en motion om förmånsrätt för de kraf, som enskilda jernvägsanläggningar kunna hafva hos andra sådana i följd af samtrafik, hvilken motion berör ett ämne, som står i omedelbart sammanhang med nyssnämnda proposition, och anhåller jag om remiss af motionen till Lag-Utskottet.

Derpå aflemnade Herr *Themptander* den ifrågavarande motionen, som erhöll ordningsnummern 129. Jemväl denna motion bordlades.

§ 13.

Ledighet från riksdagsgöromålen beviljades:

Herr <i>J. F. Carlsson</i>	under 12 dagar från den	28 Mars.
„ <i>O. Wijk</i>	„ 6 „	29 „
„ <i>I. Asklöf</i>	„ 14 „	31 „
„ <i>J. M. Svensson</i>	„ 12 „	1 April
„ <i>S. Nilsson</i> i Efveröd	„ 12 „	1 „
„ <i>C. H. Rundgren</i>	„ 14 „	1 „
„ <i>L. Ersson</i>	„ 14 „	2 „
„ <i>E. Key</i>	„ 12 „	3 „
„ <i>Gust. Jonsson</i>	„ 14 „	3 „
„ <i>Ake Andersson</i>	„ 14 „	3 „
„ <i>C. J. Odman</i>	„ 14 „	4 „

Herr *J. Andersson* i Knarreвик under 14 dagar från den 4 April.
och *N. J. Boström* " 14 " " 5 "

Kammarens ledamöter åtskildes kl. 3 e. m.

In fidem
H. A. Kolmodin.